FERNANDO PESSOA

Uzaklıklar, Eski Denizler

Çeviri: CEVAT ÇAPAN

CAN

2. BASKI

Can Yayınları 1836

Fernando Pessoa'nın, *Poemas completos de Alberto Caeiro, Poesia completa de Álvaro de Campos, Odes de Ricardo Reis, Poesia de Fernando Pessoa* adlı kitaplarından derlenmiştir.
© 2009, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2009
2. basım: Kasım 2011
Bu kitabın 2. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © Yüksel Arslan

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Şefik Basım

ISBN 978-975-07-1092-6

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

FERNANDO PESSOA

Uzaklıklar, Eski Denizler

ŞİİR

Türkçesi

Cevat Çapan

Fernando Pessoa'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Anarşist Banker, 2006
Huzursuzluğun Kitabı, 2006
Şeytanın Saati, 2008

FERNANDO PESSOA, 1888'de Lizbon'da doğdu. 1896-1905 yılları arasında Güney Afrika'da yaşadı ve orada tam bir İngiliz eğitimi gördü. Portekiz modernizminin öncülerinden olan Pessoa, ilk şiirlerini 1912'de Portekiz Rönesans hareketinin yayın organı *Aguia* dergisinde yayımladı. Aynı yıllarda, düzyazı metinler, eleştiri ve denemeler yazdı. 1913'te fütürist hareketle yer aldı ve Sá-Carneiro ile birlikte Portekiz öncü edebiyatını başlatarak, Paulismo akımını yarattı. Pessoa'nın farklı yazar kimliklerinin yansıması olan bu kökteş şair ve yazarlar Alberto Caeiro, Alvaro de Campos, Ricardo Reis, Bernardo Soares ve Fernando Pessoa'nın kendisidir. Pessoa 1935'te Lizbon'da ardında yayımlanmış sadece dört kitap bıraktı. Portekizce olarak yayımlanan tek eseri *Mensagem*'dir. Ardında bıraktığı elyazması fragman sayısı 25-27 bin arasındadır.

CEVAT ÇAPAN, 1933'te Kocaeli'de doğdu. Robert Koleji ve Cambridge Üniversitesi, İngiliz Edebiyatı Bölümü'nü bitirdikten sonra, uzun yıllar Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim üyeliği yaptı. Daha sonra DGSA (Mimar Sinan Üniversitesi), Boğaziçi, Anadolu ve Marmara üniversitelerinde ders verdi. 1996'dan bu yana Yeditepe Üniversitesi'nde öğretim üyesi. *Dön Güvercin Dön* adlı şiir kitabıyla 1986 Necatigil Şiir Ödülü'nü aldı. Ardından *Doğal Tarih*, *Sevda Yoratan* ve *Ne Güzel Yokuluktu Aklımdan Çıkmaz* adlı şiir kitapları yayımlandı. Cevat Çapan, yaptığı çeviri çalışmalarıyla dünyanın önde gelen şairlerini dilimize kazandırdı, dünya şiiri antolojileri yayımladı.

İçindekiler

Fernando Pessoa (Cevat Çapan) 13
ALBERTO CAEIRO
I. Hiç Koyun Gütmedim Ben 19
II. Günebakan Gibi Keskindir Bakışım 22
IX. Ben Bir Koyun Çobanıyım 23
XIII. Yavaş Yavaş, Çok Yavaş 24
XIV. Uyakların Hiçbir Anlamı Yoktur Benim İçin 25
XV. Şu Aşağıdaki Dört Şarkı 26
XXXI. Bazen Çiçekler Gülümser Diyorsam 27
XXXV. O Yüksek Dalların Arkasındaki Ay Işığı 28
XLVIII. Evimin En Yüksek Penceresinden 29
XLIX. İçeri Girip Pencereleri Kapatıyorum 31
Eğer Ben Öldükten Sonra Yazmak İsterlerse Yaşamöyküm 32
Sessiz Bir Havlu Attı Kar Her Şeyin Üstüne 33
ALVARO DE CAMPOS
Denize Övgü 37
Tanımaya Başlıyorum Kendimi. Ben Yokum 76
Topla Pılını Pırtını Bir Yere Gitmemek İçin 77
Bilmiyorum Yıldızlar mı Hükmediyor Dünyaya 78

Gülünçtür Bütün Aşk Mektupları 79
RICARDO REIS
Gülleri Yeğlerim Sevgilim 83
Adonis'in Bahçelerindeki Gülleri Seviyorum Ben 84
Güllerle Taçlandırın Beni 85
Lidia, Bizim Güzümüz Geldiğinde 86
Sanki Her Öpücük 87
Yazgı Korkutuyor Beni, Lidia. Hiçbir Şey Kesin Değil ... 88
Tanrılardan Tek Dileğim 89
Hiç Kimse, Bu Uçsuz Bucaksız, El Değmemiş Ormanında 90
Lidia, Hiçbir Şey Bilmiyoruz Biz. Yabancıyız 91
Tek Dileğim Tanrılardan Beni Unutmaları 92
Art Arda Kıyıya Çarpan Dalgalar 93
Sayısız Varlıklar Yaşar İçimizde 94
FERNANDO PESSOA
O Geçerken 97
Suskun Havuzu Düşünüyorum 98
Hayır, Hiçbir Şey Söyleme 99
Özruhsalöykü 100
Bulutlar Karanlık 101
Uyuyorum. Düş Görürsem, Bilmiyorum Uyandığımda 102
Yola Çıkmak! Yitirmek Ülkeleri 103
Duyulan Gülümseyişi Yaprakların 104
Gülümseyerek Yavaş Yavaş 105
Bir Pus Gibi İçimde 106
Sokakta Gülen Çocuk 107
Bir Kaçağım Ben 108
Macellan 109

Portekiz Denizi 110
Portekiz Kralı Don Sebastio 111
Kronoloji 113

Fernando Pessoa

Günümüzde Portekiz'in XX. yüzyıldaki en ünlü ve en önemli şairi sayılan Fernando Pessoa, gerçek değeri ve önemi kendi ülkesinde bile ancak ölümünden sonra anlaşılan ilginç bir insan. Onunla ilgili bir yazısında Octavio Paz, "Şairlerin yaşamöyküleri olmaz. Onların yaşamöyküleri yapıtlarıdır," diyor. Kendi adının dışında Alberto Caeiro, Alvaro de Campos ve Ricardo Reis gibi üç değişik adla şiirler yazan, her biri için özel bir dünya ve biçem yaratan Fernando Pessoa'nın yaşamöyküsünü bu şairlerden hangisinin yapıtlarına bakarak çıkaracağız?

İmgeleminin yarattığı birçok kimlikleri ve imzaları olan Pessoa, 1888'de Lizbon'da doğdu. Adalet Bakanlığı'nda çalışan ve zaman zaman dergilerde müzik eleştirileri yazan bir memur olan babasını 1893'te kaybetti. İki yıl sonra annesi Portekiz'in Durban Başkonsolosu Joao Miguel Rosa'yla evlenince Fernando da annesiyle birlikte Güney Afrika'ya gitti ve üniversite öncesi öğrenimini oradaki İngilizce eğitim yapan okullarda tamamladı. Daha lise yıllarındayken İngilizce şiirler yazan Pessoa, yükseköğrenim için 1905'te Lizbon'a döndü. Bir yıl aradan sonra girdiği Lizbon Üniversitesi'nde edebiyat okumaya başladıysa da, ertesi yıl çıkan öğrenci olayları yüzünden öğrenimini yarıda bırakmak zorunda kaldı. Daha sonraki yıllarda geçimini değişik şirketlerde İngilizce ve Fransızca iş mektupları yazarak sağladı. Bu arada, şiir ve yazılarını değişik imzalarla Portekiz'in öncü dergilerinde yayımlıyordu. Ancak, 1935'te sirozdan öldüğü zaman hemen hemen hiç tanınmayan ve pek az yapıtı yayımlanmış bir şairdi.

Ölümünden belli bir süre sonra yalnız kendi adıyla değil, Alberto Caciro, Alvaro de Campos ve Ricardo Reis imzasıyla yazdığı şiirler ve Bernardo Soares imzasıyla yazdığı denemeler, hem Portekiz'de hem de birçok yabancı dile çevrilerek başka ülkelerde de öneminin anlaşılmasını sağladı.

İlk şiirlerini, Güney Afrika'da İngilizce yazan Pessoa, Lizbon'a döndükten sonra da bu dilde yazmayı sürdürdü. O yıllarda Milton, Shelley, Keats ve Poe gibi şairleri okuyordu. Daha sonra Baudelaire'i keşfetti ve bir süre de adı sanı pek bilinmeyen birtakım Portekizli şairlerle ilgilendi ve Portekizce yazmaya başladı. Portekiz Rönesansı'nın sözcüsü sayılan *A Aguia* adlı dergide 1912'de çıkan ilk yazıları, Portekiz şiiriyle ilgili eleştirel denemelerdi. Bu yazılardan biri, "Yabancılaşmanın Ormanında" başlığını taşıyordu. Pessoa böylece yabancılaşma ve kimlik arayışı serüvenini açıklamış oluyordu. Nitekim *Presença* dergisinin genç şairlerinden arkadaşı Adolfo Casais Monteiro'ya yazdığı bir mektupta, değişik adlarla yazdığı şiirlerin ve bu şiirlerin şairlerinin nasıl ortaya çıktıklarını şöyle açıklıyor:

1912 yılında birtakım pagan nitelikli şiirler yazmayı düşündüm. -Alvaro de Campos'un biçeminden değişik- Ölçüsüz uyaksız bir şeyler karaladım ve sonra bundan vazgeçtim. Gene de, o bulanık alacakaranlıkta bunları yazan birinin belli belirsiz bir görüntüsü ortaya çıktı (böylece ben farkına varmadan Ricardo Reis doğmuştu). Bir buçuk-iki yıl sonra, Sá-Carneiro'ya bir oyun oynamak geçti içimden. Kişiliği biraz karmaşık pastoral bir şair yaratmak ve onu, Sá-Carneiro'ya gerçekmiş gibi tanıtmak istedim. Birkaç gün bu işle uğraştımsa da, bir yere varamadım. Tam vazgeçmek üzereydim ki, bir gün -8 Mart 1914 günüydü bu- çekmeceleri olan yüksekçe bir dolabın önünde bir tomar kâğıt alıp (her fırsatta yaptığım gibi) ayakta yazmaya başladım. Nasıl olduğunu açıklayamayacağım bir coşkuyla art arda 30 kadar şiir yazdım. Hayatımın zafer günüydü bu; bir daha da böyle bir günüm olacağını sanmıyorum. Önce bir başlık koydum yazdıklarıma: "Sürülerin Çobanı". Bunun ardından hemen Alberto Caeiro adını verdiğim biri belirdi içimde. Deyimin saçmalığını bağışla ama böylece içimdeki ustam ortaya çıkmış oldu. İlk duyduğum heyecan buydu. 30 şiiri tamamladıktan sonra da, başka bir kâğıda hiç ara vermeden Fernando Pessoa imzasıyla "Eğik Yağmur"u yazdım. Hemen o anda ve eksiksiz olarak.

Fernando Pessoa-Alberto Caeiro'nun Fernando Pessoa'nın ken-

disine dönmesiydi bu. Ya da daha doğrusu, Fernando Pessoa'nın Alberto Caeiro olarak var olmayışına bir tepkiydi... Alberto Caeiro ortaya çıkınca doğal ve içgüdüsel olarak ona birtakım tilmizler bulmaya çalıştım. Henüz tam olarak ortaya çıkmamış olan Ricardo Reis'i sahte paganizminden kurtarıp ona kendi adını ve kişiliğini kazandırdım; çünkü heyecanımın doruğuna ulaştığım o anda onu görebiliyordum. Ve birden Reis'e karşıt bir kaynaktan bir başka kişi korkusuzca belirdi. Bir darbede ve hiç ara vermeden Alvaro de Campos'un "Zafer Şarkısı" önümdeydi. O adlı şiir ve o adı taşıyan şair.

Pessoa sözcüğünün Portekizce "kimse" anlamına gelmesi, aynı zamanda Latincedeki *persona*, yani "maske" ya da "oyun kişisi" ile eşanlamlı olması, Pessoa'nın şiirine tutarlı ve ilginç bir içerik kazandırıyor. Denilebilir ki, Pessoa'nın insan kimliğiyle ilgili saplantısı, belki de bu değişik kimlikteki şairleri yaratmasındaki başlıca etkendi. Bu şairlerin her biri, sanki Pessoa'nın yazdığı ve oynatmaktan hoşlandığı bir oyunun kişileriydi. Pessoa bu oyun kişilerinin her biri için de birer yaşamöyküsü tasarlamıştı. Alberto Caeiro, 1889'da Lizbon'da doğmuş ama ömür boyu köyde yaşamış; 1915'te ölmüştü. Ne bir mesleği ne de eğitimi vardı. Doktor olan Ricardo Reis, 1887'de Oporto'da doğmuş, bir Cizvit okuluna gitmiş, Latince öğrenmiş, tıp öğreniminden sonra, 1919'da kralcı olduğu için Portekiz'den ayrılarak Brezilya'ya yerleşmişti. Alvaro de Campos ise 15 Ekim 1890'da Tavira'da doğmuş, ortaöğreniminden sonra Glasgow'a giderek makine ve gemi mühendisliği okumuştu. Tatillerden yararlanarak Uzakdoğu'da ve Avrupa'da yolculuklara çıkmış olan Campos, Lizbon'da oturmaktaydı.

Pessoa'nın pastoral bir şair dediği Caeiro, görünüşte modern şehir hayatının karmaşıklığına karşı doğanın yalınlığını savunan geleneksel görüşleri dile getiren biriydi. Panteist tutumuyla Tanrı'nın niteliklerini ağaçlarda, çiçeklerde, dağlarda, güneşte ve ay ışığında gören Caeiro, kavramsal düşünce karşısındaki kuşkuculuğu yüzünden şiirlerinde somut olgulara daha çok yer veriyordu. Şiirlerini, Caeiro gibi ölçüsüz ve uyaksız koşuk tekniğiyle yazan Alvaro de Campos ise Walt Whitman'ın ve Marinetti'nin fütürist görüşlerinin etkisi altında şaşırtıcı bir dinamizmin örneklerini veriyordu. Ünlü "Denize Övgü" şiirinde bir yandan makinelerin düzenli işleyişiyle çağdaş uy-

garlığın akılcılığını, bir yandan da bilinmeyen ülkelere yaptığı yolculuklar ile gene çağdaş insanın bilinçaltı özlemlerinin karmaşıklığını dile getiriyordu. Pessoa, gene düşsel bir oyun kişisi olarak yarattığı Ricardo Reis'in kardeşi Frederico Reis'in ağzından onun şiirinin temelindeki felsefenin hüzünlü Epikürcülük olduğunu söylüyordu. Ölçülü fakat uyaksız şiirlerinde Ricardo Reis'in, paganizmi bir ahlak öğretisi olarak benimsediği ve bu konuda ustası Caeiro'ya, Pessoa'nın kendisinden daha yakın olduğu söylenebilir. Pessoa kuşkucu zekâsını, kişisel poetikasını özetleyen aşağıdaki şiirde olduğu gibi, hemen hemen kendi imzasıyla yazdığı bütün şiirlerinde gösterir.

Özruhsalöykü

Numaracı biridir şair.
Öyle ustaca numara yapar ki,
Gerçekten acı çekerken bile
Rol yapıyormuş gibi görünür.

Ve yazdıklarını okuyanların
İyice hissettikleri,
Onun çifte acısı değil,
Sahte acılarıdır kendilerinin.

Böylece döner durur raylarda
Eğlendirmek için aklımızı
Kalp adını verdiğimiz
O küçük oyuncak tren.

(1931)

Pessoa'nın "Mensagem" (Mesaj) ve "Cancioneiro" gibi lirik ve dramatik şiirleri, karşımıza, yarattığı öbür üç düşsel şairden anlaşılması daha güç bir şair çıkarır. Büyük şairlerin şiirlerinin gerçekten anlaşılmaları için gerekli olan duygu özdeşliği ya da ruh kardeşliği elbette Pessoa'nın şiirleri için de gereklidir.

CEVAT ÇAPAN

ALBERTO CAEIRO

I. HİÇ KOYUN GÜTMEDİM BEN

Hiç koyun gütmedim ben,
ama onlara göz kulak olmuş gibiyim.
Ruhum bir çoban gibi,
Rüzgârı ve güneşi bilir,
Ve ele ele yürür Mevsim'lerle
Onları izlemek ve dinlemek için.
İnsansız Doğa'nın olanca dinginliği
Benimle yan yana oturmaya gelir.
Ama hüzün içindeyimdir ben,
İmgelemimizdeki günbatımı gibi,
Hani karşı ovanın dibine bir serinlik iner de
Pencereden içeri giren bir kelebek gibi
Gecenin geldiğini hissedersin.

Ama huzur vericidir hüznüm,
Çünkü doğaldır, yerindedir,
Ruhun var olduğunu düşündüğünde,
Ellerin ne yaptığını düşünmeden
Çiçek toplaması gibi
Ruhun hissetmesi gereken bir duygudur bu.
Yolun dönemecinde
Çalan koyun çanları gibi
Mutludur düşüncelerim.
Yalnız ben üzgünümdür
onların mutluluğunu bildiğim için,

Çünkü, eğer ben bunu bilmeseydim,
Hem mutlu hem de üzgün olacaklarına,
Mutlu ve sevinçli olacaklardı.
Rüzgâr hızlanıp yağmurun şiddetleneceğini
haber verdiğinde nasılsa,
Düşünmek de tedirgin edicidir yağmurda yürümek gibi.
Tutkum ve isteklerim yok benim.
Şair olmak bir tutku değil benim için.
Bu benim yalnız olma yolum.

Ve eğer zaman zaman hayalimde bir kuzu olmak
(Ya da bütün bir sürü olup bütün yamaca yayılmak
Ve aynı anda bir çok mutlu şey olmak) istiyorsam,
Gün batarken yazdıklarımı hissettiğim
Ya da ışığın üzerinden bir bulutun eli geçtiği
Ve otların üzerinden bir sessizlik akıp gittiği içindir bu.
Bir şiir yazmak için oturduğumda
Ya da caddelerde ve sokaklarda dolaşır,
Kafamdaki dizeleri kâğıda geçirirken
Bir çobanın değneğini hissederim elimde
Ve kendi gölgemi görür gibi olurum
Bir tepenin yamacında,
Sürümü dinler, düşüncelerimi seyrederken
Ya da düşüncelerimi dinler, sürümü seyrederken.
Söylenenleri anlamayan biri gibi
belli belirsiz gülümsüyor
Ve anlıyormuş gibi görünmeye çalışıyorumdur.

Beni okuyacak olan herkesi selamlıyorum
Geniş kenarlı şapkamı onlara eğerek
Beni kapımın önünde gördüklerinde
Ve otobüs, tepenin doruğuna tırmanırken.
Onları selamlayıp güneşli günler diliyorum,
Yağmur gerekiyorsa yağmur ve evlerinde,
Açık bir pencere önünde oturup
Şiirlerimi okuyacakları en sevdikleri koltuğu diliyorum.
Benim şiirlerimi okurken de,
Doğal biri olarak düşünsünler beni–
Sözgelimi, çocukken oyundan yorulduklarında
Gölgesine çöküp oturdukları ve sıcaktan
Terli alınlarını çizgili gömleklerinin
Yeniyle sildikleri yaşlı bir ağaç olarak.

II. GÜNEBAKAN GİBİ KESKİNDİR BAKIŞIM

Günebakan gibi keskindir bakışım
Çoğu zaman yollarda dolaşırım
Sağa sola, bazen de dönüp
arkama bakarak...
Her an gördüğüm şeyi
Eskiden hiç görmemişimdir,
Dikkatliyimdir de bu konuda.
Bilirim bir çocuğun doğarken
Duyduğu o büyük şaşkınlığı.
Hissederim her an dünyanın
O sonrasız yeniliğine doğduğumu...

İnanırım Dünya'ya, bir papatyaya inandığım gibi,
Çünkü görürüm onu ama düşünmem.
Çünkü düşünmek anlamamaktır...
Onu düşünmemiz için değil,
(Düşünmek iyi görememektir)
Biz ona bakalım ve onunla uyum içinde
Olalım diye yaratılmıştır dünya.
Felsefem yok, duyularım var benim...
Doğadan söz ediyorsam onu bildiğimden değil,
Sevdiğimdendir bu, onu sevmemin nedeni de
Sevenin neyi sevdiğini, niçin sevdiğini
Ve sevginin ne olduğunu asla bilmemesidir.

Sonu olmayan bir masumiyettir sevmek
Tek masumiyet de hiç düşünmemek

IX. BEN BİR KOYUN ÇOBANIYIM

Ben bir koyun çobanıyım.
Koyunlar da benim düşüncelerim.
Düşüncelerimin hepsiyse duygulardır.
Gözlerimle, kulaklarımla düşünürüm,
Ellerimle, ayaklarımla,
Burnumla ve ağzımla.

Bir çiçeği düşünmek görmek ve koklamaktır onu
Bir meyvayı yemek de onun anlamını tatmak.

Bu yüzden sıcak bir günde
Acı çekiyorsam onun tadını çıkardığımdan
Ve uzanıp yatıyorsam çayırda
Yumarak ısınan gözlerimi,
Gerçekliğe boylu boyunca uzanmış bedenimi hissederim.
Bilirim gerçeği ve mutluyumdur.

XIII. YAVAŞ YAVAŞ, ÇOK YAVAŞ

Yavaş yavaş, çok yavaş,
Çok hafif bir rüzgâr esip
Uzaklaşıyor yavaşça. Ve ben
Bilmiyorum ne düşündüğümü,
Bilmek de istemiyorum.

XIV. UYAKLARIN HİÇBİR ANLAMI YOKTUR BENİM İÇİN

Uyakların hiçbir anlamı yoktur benim için
Pek ender aynıdır yan yana duran iki ağaç.
Renkli çiçekler gibidir düşünmem ve yazmam.
Ama daha az yetkindir kendimi dile getirmem
Yoksun olduğum için tanrısal yalınlıktan
Ve sadece göründüğüm gibi olduğumdan.

Bakarım ve duygulanırım.
Suyun bir yamaçtan aşağı akışı gibi duygulanırım
Ve rüzgârın çıkışı gibi doğaldır şiirim.

XV. ŞU AŞAĞIDAKİ DÖRT ŞARKI

Şu aşağıdaki dört şarkı
Apayrı şeyler düşündüklerimden
Ve hissettiğim her şeyin tersi,
Olduğum her şeyin karşıtı.

Hastayken yazdım onları,
Bu yüzden doğal ve duygularımla
Uyumlu bu şarkılar.
Karşı oldukları şeylerle uyuşuyorlar...
Hastayken tersini düşünüyor olmalıyım
İyiyken düşündüklerimin.
(Hasta olmazdım öyle olmasa.)
Hissettiğimin tam tersini hissetmeliyim
iyi olduğum zaman,
Bir insan nasıl başka türlü hissederse kendini
Ben de öyle yadsımalıyım doğamı...
Büsbütün hasta olmalıyım – düşünceler ve her şeyle.
Hastayken başka bir nedeni yoktur hastalığımın.

Bu yüzden beni yadsıma güçleri yok
Beni yadsıyan bu şarkıların,
Bunlar ruhumun geceleyin görünüşü,
Onun aynısı ve karşıtı.

XXXI. BAZEN ÇİÇEKLER GÜLÜMSER DİYORSAM

Bazen çiçekler gülümsüyor diyorsam
Ve nehir de bir şarkı söyler dersem,
Çiçeklerde gülümsemeler ve nehirlerin akışında
Şarkıların olduğunu düşündüğümden değildir bu...
Böylece şaşkın insanlar çiçeklerin ve nehirlerin
Gerçekten var olduğunu daha iyi anlasınlar
diye yapıyorumdur bunu.

Bazen beni okumaları için yazarak
Onların vurdumduymazlığına feda ediyorum,
Kendimle anlaşamasam da bağışlıyorum kendimi.
Çünkü ben, yalnızca o ciddi kişi
–Doğanın bir yorumcusuyum–
Çünkü o bir dil olmadığı için
Onun dilini anlamayan insanlar var.

XXXV. O YÜKSEK DALLARIN ARKASINDAKİ AY IŞIĞI

O yüksek dalların arkasındaki ayışığı
Bütün şairlere göre daha çok bir şeymiş
O yüksek dalların arkasındaki ay ışığından.

Ama ne düşündüğünü bilmeyen bana göre
O yüksek dalların arkasında ay ışığı
Olan şey
O yüksek dalların arkasında ay ışığı
Olmasından
Fazla bir şey değildir aslında.

XLVIII. EVİMİN EN YÜKSEK PENCERESİNDEN

Evimin en yüksek penceresinden
Beyaz bir mendille veda ediyorum
İnsanlığa armağan şiirlerime.

Ve ne mutluyum ne de üzgün.
Bu alın yazısı şiirlerimin.
Onları yazdım ve göstermem gerekir herkese.
Çünkü başka bir şey yapamam.
Çiçek rengini nasıl gizleyemezse
Nehir akışını nasıl gizleyemezse
Ya da ağaç meyva vermesini.

İşte almış başlarını gidiyorlar, sanki bir arabayla
Ve elimde olmadan üzülüyorum,
Bir yerim ağrıyormuş gibi.
Kim bilir kim okuyacak onları?
Kim bilir kimlerin ellerine geçecekler?

Çiçek, yazgım gözler için koparmıştı beni.
Ağaç, ağızlar için toplanmıştı meyvalarım.
Nehir, sularımın yazgısıydı benim içimde kalmamak.
Boyun eğiyorum ve nerdeyse mutlu
hissediyorum kendimi.
Nerdeyse mutlu, üzgün olmaktan yorulmuş biri gibi.

Gidin, gidin benden!
Ağaç geçip gidiyor, Doğa her yana saçıyor
ondan kalanları.
Çiçek soluyor, tozu sonsuza kadar kalıyor.
Nehir akıyor, denize ulaşıyor, sularında her zaman
kendi suları.

Ben de geçip gidiyorum ve kalıyorum, Evren gibi.

XLIX. İÇERİ GİRİP PENCERELERİ KAPATIYORUM

İçeri girip pencereleri kapatıyorum.
Lambayı getiriyorlar ve iyi geceler diyorlar.
Sesim de, mutlu, iyi geceler diyor.
Ah, hayatım hep böyle geçebilse:
Gün güneş içinde ya da yağmurla sakin,
Ya da kıyamet kopacakmış gibi fırtınalı,
Gelip geçen kalabalığı pencereden
İlgiyle seyrettiğim tatlı bir öğle sonrası,
Ağaçların dinginliğine çevrilen o son dostça bakış
Ve sonra pencere kapanıp lamba yanınca
Tek kelime okumadan, hiçbir şey düşünmeden
ya da uyumadan
Yatağında akan bir nehir gibi hayatın içimde akıp
gittiğini hissetmek,
Sonra da, dışarıda, uyuyan bir tanrı gibi o uçsuz
bucaksız sessizlik.

EĞER BEN ÖLDÜKTEN SONRA YAZMAK İSTERLERSE YAŞAMÖYKÜMÜ

Eğer ben öldükten sonra yazmak isterlerse
yaşamöykümü,
Bundan daha kolayı yoktur.
Yalnızca iki tarih konmalı: doğum günümle ölüm
günüm.
Bu ikisi arasındaki bütün günler benimdir.

Kolayca tanımlanabilirim.
Görmek yedi bitirdi beni.
Duygusallığa hiç kapılmadan sevdim eşyayı.
Gözüm hiç dönmediği için karşılıksız kalan
hiçbir isteğim olmadı.
İşitmek bile görmeme eşlik eden bir destek
olmaktan öteye gitmedi.
Her şeyin gerçek ve tümüyle birbirinden ayrı
olduğunu anladım.
Bunu gözlerimle anladım, asla kafamla değil.
Bunu kafamla anlamak hepsini aynıymış gibi
görmeme yol açardı yoksa.

Günler uykumu getirirdi çocuklar gibi.
Gözlerimi kapar uyurdum.
Tek Doğa şairiydim ben, bunun dışında.

SESSİZ BİR HAVLU ATTI KAR HER ŞEYİN ÜSTÜNE

Sessiz bir havlu attı kar her şeyin üstüne.
Evin içinde olup bitenden başka
bir şey hissetmiyor insan.
Bir battaniyeye sarınıyorum ve
düşünmeyi bile düşünmüyorum.
Tam bir huzur içinde ve aklımda
belli belirsiz düşünceler,
Uykuya dalıyorum dünyada olup bitenin dışında
bir şeye kaygı duymadan.

ALVARO DE CAMPOS

DENİZE ÖVGÜ

Santa Rita Pintor'a

Rıhtımda kimsesiz, yapayalnız, bu yaz sabahı
Bakıyorum kumsalın kıyısından, bakıyorum
Belirsizliğe,
Bakıyorum ve küçük, siyah parlak bir vapurun
Yaklaştığını görmekten mutluluk duyuyorum.
Uzakta, öyle açık seçik ve bildik ki kendince
Ardında kendi dumanından bir bayrak bırakıyor havaya.
Limana giriyor ve sabahı da birlikte getiriyor ve nehirde
Denizcilere özgü bir canlanma başlıyor,
Yelkenler açılıyor, çatanalar yaklaşıyor,
Rıhtıma bağlı gemilerin gerisinde motorlar gidip geliyor
Hafif bir rüzgâr çıkıyor.
Ama ruhumun gördüklerimle,
Limana giren vapurla ilgisi yok.
Çünkü o Uzaklık'la, Sabah'la,
Bu Ân'ın denizle kaynaşan özüyle,
İçimde bir bulantı gibi kabaran tatlı hüzünle,
Düşsel bir deniz tutmasının başlamasıyla birlikte.

Ruhumun olanca özgürlüğüyle bakıyorum
uzaktaki o vapura
Ve yavaşça bir dümen dönmeye başlıyor içimde.
Sabahları gözümün önünde kumsala doğru
Yaklaşan gemiler varışların ve kalkışların
Acı ve tatlı gizini birlikte getiriyorlar.
Uzak rıhtımların ve başka zamanların, başka limanlardaki
Benzer insanların anılarını getiriyorlar.
Gemilerin bu gelişleri, bütün bu demir alışlar

Ve –bunu kendi kanımın akışında hissediyorum–
Bilinçdışı simgeler, korkunç doğaötesi imalar
Bir zamanlar ben olan o insanı diriltmeye çalışıyorlar
bende...
Ah, bütün rıhtım taştan bir özlem kesiliyor
Ve gemi rıhtımdan ayrılıp
Gemiyle rıhtım arasında bir boşluk olduğu
Birden ortaya çıkınca,
Bilmem neden, yeni bir ürperti beliriyor içimde.
Doğan günün çarptığı ilk cam gibi
Kaygılarımın güneşinde ışıyan
Karanlık duygularla yoğun bir sis,
Ve bir başkasının anlaşılmaz bir biçimde
Benim olan anıları içinde buluyorum kendimi.

Ah, kim bilir, kim
Bir zamanlar, daha ben ben olmadan önce, benim de
Böyle bir limandan yola çıkıp çıkmadığımı,
gün doğarken
Güneşin eğik ışınları altında, bir gemiyle
Bir başka limandan ayrılıp ayrılmadığımı?
Kim bilebilir, şimdi gördüğüm gibi
Benim için vaktinden önce aydınlanmış,
Tıpkı böyle, Zaman'ın ve Uzam'ın ötesinde,
Yarı uyuyan koca bir kentin,
Mantar gibi büyüyen felçli bir ticaret limanının
Üç-beş kişi toplanmış rıhtımını
geride bırakıp bırakmadığımı?

Evet, bir rıhtım, somutlaşmış bir rıhtım
Gerçek, rıhtım gibi görünen, gerçekten bir rıhtım,

Bilmeden örnek aldığımız o Saltık Rıhtım,
Farkında olmadan düşleyip
Gerçek bir su kıyısında gerçek taştan yaptığımız.

Kendi rıhtımlarımız
Ve yapıldıktan sonra hemen
Gerçek Şeyler, Ruhtan Şeyler, Taştan ve Ruhtan
Varlıklar
Diye anılırlar kökten duygularımızın belli anlarında,
Dış dünyada sanki bir kapı açılır da,
Hiçbir şey değişmeden
Her şeyin bambaşka olduğu zaman.

Ah, Ulus-Gemilerle ayrıldığımız o Büyük Rıhtım!
O Büyük İlk Rıhtım, ölümsüz ve kutsal!
Hangi limandan? Hangi sularda? Ve neden bunları
düşünüyorum ben?
Öbür rıhtımlar gibi, ama Bir ve Tek o Büyük Rıhtım.
Onlar gibi şafağın sessizliğinin sabahları,
Vinçlerin gıcırtısı, yük trenlerinin
Fabrika bacalarından tüten
Ve karanlık suların üzerinden geçen
bir bulut gölgesi gibi
Parlayan kömür tozlarının karartığı tabanı gizleyen
Kara bulut altında varışlarıyla patlayan.

Ah, sessizlik ve kaygıların renklendirdiği saatlerde
Nasıl bir giz ve anlamın özü gerili durur
Kutsal açıklanışını bulan esrikliğinde
Herhangi bir rıhtımdan o rıhtıma köprü kurmayan!

Uyuyan sularda kara kara yansıyan rıhtım,
Gemilerdeki koşuşma,
Ah, gemiye binen yolcuların huzursuz ruhları,
Gelip geçen ve onlarla hiçbir şeyin sürmediği
simgesel kalabalık,
Çünkü gemi limana girdiğinde,
Gemide her zaman değişen bir şey vardır.

Ey sürekli kaçışlar, ayrılışlar ve esrikliği Değişikliğin!
Denizcilerin ve seferlerin ölümsüz ruhu!
Sularda yavaşça yansıyan tekneler
Gemi limandan ayrılırken!
Hayatın ruhu gibi yüzmek, ses gibi ayrılmak,
O ânı titreyerek yaşamak üzerinde ölümsüz suların
Daha dolaysız günlere uyanmak Avrupa'daki günlerden,
Gizemli limanlar görmek denizlerin yalnızlığında,
Uzak burunları dönüp birden sınırsız manzaralardan
Sayısız şaşkın tepelere ulaşmak...

Ah o uzak kıyılar, uzaktan görünen rıhtımlar,
Sonra yaklaşan kıyılar, yakından görünen rıhtımlar.
Her ayrılışın ve her varışın gizi,
Denizcinin yaşadığı her saatte biraz daha çok duyduğu
O hüzünlü kararsızlığı ve anlaşılmazlığı
Bu olanaksız evrenin!
Uzak adaların nice engin denizlerinden geçerken
Geride bıraktığımız o uzak adaların kıyılarında,
Gemi yaklaştıkça evleri ve insanları büyüyüp
Belirginleşen o limanlarda
Boğazımıza takılan o saçma hıçkırık.

Ah, o sabah serinliği limana varıldığında
Ve o sabah solgunluğu yola çıkarken
Bağırsaklarımızı buran
Ve korkuya benzeyen belirsiz bir duygu
–Uzaklaşmanın ve ayrılmanın atadan kalma korkusu
Yeni bir şeyle karşılaşmanın o atadan kalma
anlaşılmaz korkusu–
Hani tüylerimizi ürpertir ve bize acı çektirir
Ve bütün tedirgin gövdemiz
Ruhumuzmuş gibi,
Bütün bunları, başka bir şeymiş gibi hissetmek için
anlaşılmaz bir istek duyar:
Herhangi bir şeye bir özlem –
Şaşkın bir yakınlık, kim bilir hangi belirsiz yurda?
Hangi kıyıya? Hangi gemiye? Hangi Rıhtım'a?
O kadar ki, bu düşünce midemizi bulandırır
Ve yalnız küçük bir boşluk bırakır içimizde,
Denizde geçen zamanın boş doygunluğu,
Bıkkınlık ya da acı gibi belirsiz bir tedirginlik –
İnsan bir bilebilse bunun ne olduğunu...

Gene de biraz serin bu yaz sabahı.
Gecenin uyuşukluğu hâlâ sürüyor çıkan meltemde.
Yavaş yavaş hızlanıyor içimdeki volan.
Ve gemi, ben uzaktan yaklaştığını gördüğüm için değil,
Girmesi gerektiği gibi giriyor limana.

İmgelemimde şimdiden yakın ve görünebiliyor
Boydan boya, lombarların bütün çizgileriyle.
Ve her yanım titremeye başlıyor,
bütün gövdem ve derim,

Hiçbir gemiden çıkmayan ve içimdeki bir sesin
Bugün rıhtımda kendisini beklememi söylediği
o yaratık yüzünden.

Kıyıya yaklaşan gemiler,
Limandan ayrılan gemiler,
Uzaktan geçen gemiler
(Sanki kimsesiz bir kıyıdan seyrediyorum onları) -
Bütün bu nerdeyse somut gemiler seyir halindeyken,
Gidip gelen gemiler değil de,
Başka şeylermiş gibi duygulandırıyorlar beni.

Ve bu gemiler, yakından baktığınızda,
binmeyecek olsanız bile,
Aşağıdan, kayıklardan baktığınızda,
o yüksek demir duvarlar,
İçerden, kamaralara, salonlara, özel odalara bakarken,
Uçları göğe doğru yükselen direkleri seyredip
Halatların arasında sıçrarken,
daracık merdivenlerden inerken
Denizle karışık o yağlı madeni kokuyu solumak –
Yakından baktığınızda, hem başka
hem de aynıdır gemiler,
Aynı özlemi, aynı susuzluğu duyururlar size
ama başka bir biçimde.

Bütün bu denizcilik hayatı, denizcilikle ilgili her şey!
Kanıma girer denizin bütün bu ince ayartıcılığı
Ve düşünü kurarım o anlatılmaz yolculukların.
Ah o uzak kıyılar ufukta alçalan!
Ah o burunlar, adalar, o kumsal kıyılar!

Denize özgü o yalnızlıklar, hani bazen Pasifik'te,
nasılsa okuldan kalma bir bilgiyle
Bunun en büyük okyanus olduğu düşüncesi
sinirlerimizi bozar
Ve dünya da, her şeyin tadı da
kupkuru bir çöle döner içimizde!
Atlas Okyanusu'nun daha insanca, daha yumuşak
uzanışı!
Denizlerin en gizemlisi, Hint Okyanusu!
Ey tatlı Akdeniz, kıyı bahçelerindeki beyaz heykellerin
Geniş caddelerine vuran dalgaları seyrettiği
gizemsiz, bildik deniz!
Bütün denizler, boğazlar, koylar, körfezler,
Bağrıma basmak isterdim hepinizi,
kollarıma almak ve ölmek!

Ve siz, denizle ilgili her şey, düşlerimin eski oyuncakları!
Bir düzen verin iç hayatıma benden habersiz!

Omurgalar, serenler ve yelkenler, dümenler ve halatlar.
Bacalar, pervaneler, flamalar ve gabya yelkenleri,
dümen yekesi ipleri, lombar ağızları, supaplar, yağ
karterleri,
Yığın yığın, dağ gibi dökülüyor içimden, kapağı açılan
Bir dolabın içindekiler nasıl dağılırsa yere!
Azgın arsızlığımın yağması olun siz.
İmgelem ağacımın meyvaları olun.
Şarkılarımın konusu, aklımın damarlarının kanı.
Sizin güzelliğinizin bağlarıyla bağlanayım
dışımdaki dünyaya
Metaforlar, imgeler, edebiyatla donatın beni

Çünkü, gerçekte, tam anlamıyla
Omurgası rüzgârda bir gemi benim duyarlığım,
İmgelemim yarı batık bir demir,
Tedirginliğim kırık bir kürek
Ve kıyıda kuruyan bir ağ sinirlerimin dokusu!

Rastgele bir siren sesi duyuluyor nehirden, tek bir siren,
Birden temelinden sarsılıyor ruhum
Ve giderek hızlanıyor içimdeki volan.

Ah, gemiler, yolculuklar bilinmeyen ülkesine
Falanca gemicinin, o eski dostun!
Az şey mi burada bizimle dolaşmış birinin
Pasifik'te bir adanın açıklarında boğularak
öldüğünü bilmek!
Onunla dostluk eden bizler, haklı bir gururla
Ve belirsiz bir inançla, anlatacağız herkese
Daha derin bir anlamı olduğunu bütün bunların
Bulunduğu geminin kaybolmasından
Ve ciğerleri su aldığı için boğulmasından!

Ah vapurlar, şilepler ve yelkenli gemiler!
Yazık ki sayıları denizlerde giderek azalan yelkenliler!
Ben ki, çağdaş uygarlığa tutkunum ve bütün ruhumla
bağlıyım makinalara.
Ben mühendis, ben uygar, ben ki
yabancı ülkelerde okudum,
Yelkenli ve ahşap gemilerden başka gemi görmek
istemiyorum bir daha
Ve tanımak istemiyorum eski denizcilerin hayatından
başka bir hayat!

Çünkü Salt Uzaklık'tır eski denizler
Güncelliğin yükünden kurtulmuş Salt Uzaklık!
Ve ah, nasıl o daha güzel hayatı hatırlatıyor
bana burada her şey,
Daha yavaş yol alındığı için daha engin olan bu denizler.
Daha az bilgimiz olduğu için daha da gizemliler.

Uzaktaki her vapur bir yelkenlidir yakından,
Şimdi uzakta görünen her gemi,
yakından görünen bir gemidir geçmişte.
Ufuktaki geminin görünmeyen tüm denizcileri
Görünen denizcileridir geçmişteki yelkenlilerin
Geçmişte yavaş giden yelkenlilerin tehlikeli
yolculuklarının,
Yelkenli ve ahşap gemilerin aylarca süren
yolculuklarının.
Yavaş yavaş büyüsüne kapılıyorum
denizle ilgili her şeyin.
Tepeden tırnağa sarıyor beni rıhtımın havası,
Yükselen sularına gömülüyorum Tagus'un
Ve düş görmeye başlıyorum, suların düşü sarıyor
dört bir yanımı,
Sımsıkı kavrıyor ruhumu dişlileri döndüren kayışlar
Ve şiddetle sarsıyor beni giderek hızlanan volan.
Sular çağırıyor beni.
Denizler çağırıyor,
Beni çağırıyor ete kemiğe bürünen tüm uzaklıklar
Ve denizlerin geçmişte yaşanmış bütün çağları
beni çağırıyorlar.

Sen, İngiliz denizci dostum, Jim Barns, sendin
Bana öğreten o eski İngiliz haykırışını
Benimki gibi karmaşık ruhlara
Suların şaşkın çağrısını
Zehirli bir sesle özetleyen,
Denizle ilgili her şeyin – batıkların, o uzun,
Tehlikeli yolculukların duyulmamış, giz dolu sesi,
Kanımda evrenselleşti senin o çığlığa benzemeyen
İnsanca biçimden ve sesten uzak o İngiliz çığlığın,
Sanki kubbesi gök olan bir mağarada çınlayan
Ve Uzaklarda, Deniz'de, Geceleri
Olabilecek bütün o korkunç şeyleri anlatan...

(Her zaman sanki bir uskunayı çağırırmış gibi,
Bağırırken kocaman esmer ellerini
Ağzının iki yanına götürüp bir megafon yapardın:
Aho-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-yyyy...
Uskuna aho-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-yyyy...)

Şimdi seni dinliyorum burada, kulağım kirişte.
Rüzgâr çıkmak üzere, güneş yükseliyor, hava ısınıyor.
Yanaklarım kızarıyor.
Bilinçli gözlerim büyüyor.
İçimde büyüyen coşku taşıp yayılıyor
Ey çınlayan çığlık
Ateşin ve öfken kızdırıp patlama noktasına getiriyor
İçimdeki bütün korkuları, dipdiri kesiliyor
Bütün bezginliğim, bütün hücrelerim!..
Kanıma çarpıyor nereden geldiğini bilmediğim
Geçmiş bir aşkın çağrısı ve dönüp
Aynı güçle çekiyor ve itiyor beni,

Aynı güçle tiksindiriyor beni fiziksel ve ruhsal
Anlaşılmazlıklarıyla aralarında yaşadığım
Bu gerçek insanların hayatından!

Ah, gidebilmek, nasıl olursa, nereye olursa!
Gidebilmek o açık denizlere, dalgalar, tehlikeler içinden,
Yol almak açıklara, başka yerlere, Soyut Uzaklığa,
Belirsizlik içinde, gizemli gecelerin karanlığında.
Rüzgâra, kasırgaya kapılmış bir toz zerresi gibi
sürüklenircesine!

Gitmek, gitmek, hiç durmadan gitmek!
Kanatlanmak için tutuşuyor olanca kanım!
İleri atılmak istiyor bütün bedenim!
Sellere kapılmış gibi bütün imgelemim
Çırpınıyor, kükrüyor, kabıma sığamıyorum!..
Köpük köpük oluyor kızışan isteklerim
Ve kayalarda patlayan bir dalga gibi tenim!

Bunu düşündükçe –Ey çılgınlık! bunu düşündükçe–
ey öfke!
Düşündükçe sınırlılığını isteklerle esrik hayatımın,
Birden, sarsılıp yörüngesinden çıkmışçasına
İmgelemimdeki o dipdiri volanım,
Acımasız, yoğun ve şiddetli dönüşüyle
Kabarıyor içimde uğultusu, sarsıntısı,
baş döndürücülüğüyle
Bu karanlık ve sadist kıskançlığı denizlerdeki
belalı hayatın.
Hey denizciler, miçolar! Kılavuzlar, tayfalar!
Gemiciler, çarkçılar, serüven arayanlar!

Hey gemi kaptanları, dümende nöbet tutan,
direğe tırmananlar!
Kaba yataklarında mışıl mışıl uyuyan,
Tehlikeyle yatanlar, kalkıp nöbet tutanlar!
Ölüme yastık diye baş koyup uyuyanlar!
Dinelip güvertede ya da kaptan köprüsünde durup
Uçsuz bucaksız denizin sonsuzluğuna bakanlar!
Hey sizler, vinçlerinin başında yükleri yükleyenler!
Yelkenleri saranlar, ateşçiler, kamarotluk edenler!
Geminin yüklerini ambara dolduranlar!
Güverteye çıkıp da halat roda edenler!
Lombar ağızlarını yıkayıp temizleyenler!
Dümen başındakiler, çarkçılar, direklerdekiler!
Hey, hey, hey!
Başları bereliler! Kaşkorse gömlekliler!
Göğüslerine çapraz çapalarla bayraklar işletenler!
Pazularında dövme, ağızlarında pipo
Onca güneşten esmerleşenler, onca yağmur yiyenler,
Önlerinde uzayıp giden boşluktan gözleri keskinleşen,
Göğüs gerdikleri bunca rüzgârdan daha da yiğitleşenler!
Hey, hey, hey!
Siz ey Patagonya'yı görenler!
Sizler, Avustralya'dan geçenler!

Hiç görmeyeceğim yerlerle gözleri ışıyanlar!
Hiç adım atmayacağım yerlere ayak basanlar!
Savanlara sokulup yerlilerden incik boncuk alanlar!
Ve bütün bunları sanki sıradan bir işmiş,
Doğal bir şeymiş,
Hayat böyleymiş gibi yapan,
Sanki bir yazgıyı yerine getirmiyormuş gibi yaşayanlar

Hey, hey, hey!
Bugünkü denizlerin insanları! Eski denizlerin insanları!
Ey gemi saymanları! Kürek mahkûmları!
Lepanto[1] savaşçıları!
Roma'dan kalma korsanlar! Antik Yunan'ın denizcileri!
Fenikeliler! Kartacalılar! Saltık Deniz'de
Olanaksız'ı gerçekleştirmek için
Sagres'ten sınırsız serüvenlere fırlatılan Portekizliler!
Hey, hey, hey!
Keşfettiğiniz kıyılara işaret diye taştan sütunlar diken
ve o adsız burunlara adlarını verenler!
Zencilerle ilk kez alışveriş edenler!
Yeni kıtalardan ilk kez köle alıp satanlar!
O şaşkın zenci kadınlara ilk Avrupalı orgazmı tattıranlar!
Yeşil bitkiler fışkıran kıyılardan altın,
İncik boncuk, baharat ve oklar getirenler!
O sakin Afrika köylerini yağmalayan
Ve top gümbürtüsüyle yerlileri şaşkına çevirenler!
Siz can alan, çalıp çırpan, işkence eden, sonra da
Yeni denizlerin gizlerine koşmak için baş eğenlere
Vaat edilen Yeniliğin ödülüne el koyanlar!
Hey, hey, hey!
Hepinize birden, hepiniz bir kişiymiş gibi,
Birbirinize karışmış, kenetlenmiş gibi hepiniz,

Kanlı, acımasız, nefret edilen, korkulan, sayılan hepinize!
Selam size, selam, hepinize selam!
Hey, hey, hey! Hey, hey, hey!
Merhaba! Merhaba! Merhaba!

1. İnebahtı Savaşı (1571). (Y.N.)

Yola çıkmak istiyorum sizinle, sizinle yola çıkmak!
Hepinizle birlikte,
Gittiğiniz her yere!
Yüz yüze gelmek istiyorum karşılaştığınız tehlikelerle,
Yüzümde hissetmek yüzlerinizi buruşturan rüzgârı,
Dudaklarınızı öpen deniz tuzunu ufalamak,
El vermek çabanıza, fırtınalarınızı paylaşmak,
Sonunda sizin gibi o olağanüstü limanlara ulaşmak!
Sizinle birlikte uygarlıktan kaçmak!
Sizinle yitirmek her türlü ahlak kaygısını!
İnsanlığımın artık değiştiğini hissetmek!
Güney denizlerinde sizinle yeni vahşetler,
Yeni yürek sarsıntıları ve yanardağ ruhumdan
Yeni ateşler içmek! Sizinle yola çıkmak
Ve geride bırakmak –Ah, haydi, düşün önüme!–
Uygar giysilerimi, kibar davranışlarımı,
Doğuştan içimde olan o zindan korkusunu,
O sakin hayatımı,
O elden günden uzak, durağan, düzenli hayatımı!

Denize, denize,
Denize, hey, rüzgâra, dalgalara
Atılmak ah hayatım!
Rüzgârda köpüklerle
Tuzunu tatmak için o büyük yolculukların,
Boşanan sağanaklarla tenimi kamçılamak
yepyeni serüvenlere,
Daldırmak varoluşumun kemiklerini o soğuk denizlere,
Kırbaçlamak, kesmek, buruşturmak rüzgârla,
güneşle, köpüklerle
Atlantik kasırgası varlığımı.

Kefen bağları gibi gerili sinirlerim
Ses veren bir lir, rüzgârın ellerinde!

Evet, evet... Çarmıha gerin beni denizde yol alırken,
Omuzlarımda o haçı taşıma mutluluğu!
Bağlayıp götürün beni çıkarken her yolculuğa,
Omurgamı sızlatsın sırtımdaki o çarmıh,
Bu acıyı duyayım edilgin bir titreyişle!
Bana istediğinizi yapın, yeter ki ben denizde olayım,
Güvertede, dalgaların üstünde,
Yaralayın, öldürün, gövdemi parçalayın!
Denizin değiştirdiği bir ruh
Ölüme iletmek istediğim,
Denizle ilgili ne varsa onların sarhoş ettiği,
Derinler, burunlarla gemicilerle olduğu kadar,
Uzak yerler, limanlar, dipte yatan batıklar,
Hem her türlü ticaret,
Hem direkler, dalgalar
Başımı döndürmeli,
Acıyla ve şehvetle Ölüme götürmeli.
Sülüklerin kanını emdiği bir cesedi,
O garip ve anlamsız yeşil deniz sülüklerinin!

Kefen sargısı yapın sinirlerimden.
Kaslarımdan palamar!
Sonra derimi yüzüp geminin omurgasına çakın,
Duyayım acısını çakılan çivilerin ve bu acı hiç dinmesin!
Bir sancak yapın kalbimden
Eski kalyonların savaşlarındaki gibi durmadan dalgalanan!
Oyup çıkarın gözlerimi, güvertede çiğneyin!
Geminin teknesine çarpıp kırın kemiklerimi!

Kırbaçlayın beni direklere bağlayıp, kırbaçlayın beni!
Enlemlerle boylamlardan esen rüzgârlar
Sürüklesin kanımı azgın fırtınalarda
Geminin bordasına çarpıp
Kaptan köprüsüne yükselen sulara!

Rüzgârın çarptığı gergin yelkenler gibi korkusuz olmak!

Uğuldayan rüzgârda gabya yelkenleri gibi!
Denizin tehlikelerini şakıyan fadoyla eski bir gitar.
Bir şarkı denizcilerin dinleyip hiç söylemedikleri!
O asi gemiciler
Kaptanlarını serenin cundasına asan,
Bir başka kaptanı da ıssız bir adaya bırakan.

Marooned!
O eski korsan ateşini yaktı tropik güneşi
Tutuşan damarlarımda.
Acıklı ve açık saçık dövmeler işledi imgelemime
Patagonya rüzgârı.
Ateş, ateş, içimdeki bu ateş!
Kan! Kan! Kan!
Beynim çatlayacak gibi!
Kıpkızıl parçalara bölünüyor dünyam!
Zincirlerin yankısıyla birbirine çarpıyor damarlarım!
Ve yırtıcı bir sesle çınlıyor içimde
Koca Korsan'ın şarkısı.
Koca Korsan'ın ölüm çanları gibi gürleyen şarkısı.
Korkuyu iliklerinde duyup ürperen adamları
Ve kıç güvertesinde ölüm çığlıkları atanlarla
şarkı söyleyenler:

Ölünün sandukası üstünde on beş kişi
Yo-ho-ho bir de rom şişesi!

Sonra da o çığlık, havayı yırtan gerçekdışı bir ses

Darby M'Graw-aw-aw-aw-aw!
Darby M'Graw-aw-aw-aw-aw-aw-aw!
Fetch a-a-aft the ru-u-u, -u-u-u-u-u-um, Darby!

Hey anam, hey! Ne hayat bu, ne hayat!
Hey anam, hey!
He-he-hey! Hey anam, hey!
He-he-hey!

Kırılmış omurgalar, batık gemiler, kanlı denizler!
Kana bulanmış güverteler, parçalanmış cesetler!
Filika küpeştelerinde koparılmış parmaklar!
Dört bir yana saçılmış çocuk başları!
Gözleri oyulmuş haykıran, inleyen insanlar!
He-he-hey-hey-hey-he-he-hey!
He-he-hey-hey-hey-he-he-hey!
Beni soğuktan koruyan bir pelerin gibi
sarınıyorum bütün bunlara!
Sıcakta duvara sürtünen bir kedi gibi sürtünüyorum
Acıkmış bir aslan gibi kükrüyorum bunların arasında!
Kızgın bir boğa gibi saldırıyorum hepsine!
Tırnaklarımı geçiriyor, pençelerimle yırtıyorum,
kana buluyorum dişlerimi bütün bunlarla!
He-he-hey-hey-hey! He-he-hey!
Birden, kulağımın dibinde
Korkunç bir borazan sesi,

O eski haykırışla ama daha metalik ve daha öfkeli,
Çağırıyor avını kendini göstermek için,
Ele geçirmek üzere olduğu tekneyi:

Aho-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-yyyy...
Uskuna aho-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-yyyy...

Bütün dünya siliniyor gözümde artık!
Mosmor kesiliyorum!
Yanıp tutuşuyorum o tekneye sıçramak için!
Ey Korsanlar Reisi! Korsanların Kralı!
Yağmalıyor, öldürüyor, parçalıyorum her şeyi!
Yalnız denizi hissediyorum, ele geçirmek, yağmalamak!

Bütün duyduğum, damarlarımın güm güm atışı,
Şakaklarımın zonklayışı!
Gözlerimi köreltiyor tutuşan kanım!
He-he-hey-hey-hey! He-he-hey!

Ey korsanlar, korsanlar!
Korsanlar, sevin beni ve nefret edin benden!
Korsanlar, eriyip karışayım sizlere!

Öfkeniz, kabalığınız nasıl da sesleniyor kanıma
Bir zamanlar ben olan ve artık yalnız şehveti kalan
kadının bedenine!
Bütün davranışlarını benimseyen bir hayvan
olmak isterdim,
Dişlerini küpeştelere, omurgalara geçiren,
Direkleri kemirip güvertedeki kanı ve katranı içen,

Yelkenlerle kürekleri, halatlarla vinçleri dişleyen
bir hayvan,
Dişi bir deniz canavarı cinayetlerine doymayan!
Birbiriyle uyumsuz ve benzeşen bir duygular senfonisi
yükseliyor,
Kanımda uğuldayan fırtınalı cinayetlerin, denizin
Kanında çınlayan o çılgın cümbüşlerin orkestrası,
Ruhumda azıp yükselen kızgın bir kasırga,
Görüşümü karartan ve bütün bunları yalnız derim
ve damarlarımla görüp düşlememe yol açan
sıcak bir toz bulutu!
Korsanlar, korsanlık, gemiler ve o saat,
Ganimetlerin yüklendiği o denizcilik ânı,
Tutsakların korkudan nerdeyse çıldırdıkları,
Bütün cinayetleri, ürkünçlüğü, gemileri,
insanları, denizi, göğü, bulutları,
Rüzgârları, enlemleri, boylamları, çığlıklarıyla,
Nasıl isterdim bütün onlarla, onların hepsiyle
bedenim acı çeksin,
Bedenim ve kanım, bütün varlığım tek
kızıl bir topak olsun,
Kaşınan bir yara gibi çiçek açsın ruhumun düşsel etinde!

Ah, o suçların tümüyle özdeş olmak!
Gemilerin saldırılarının,
Kan dökücülüğünün, ırza geçmelerinin tüm öğeleri
olmak!
Bütün o yağmaların yaşandığı yerlerde bulunmuş
olmak!
Bütün o kanlı tragedyalarda yaşamış ya da yok olmuş
herkes olmak!

O korsanlığın doruğundaki korsan-özeti ve
etiyle kemiğiyle
Dünyanın bütün korsanlarının kurban-bireşimi olmak!
Edilgin bedenimle korsanların ırzına geçtikleri,
öldürdükleri,
Yaralayıp parçaladıkları kadınlar kadını olmak!
Varsın saldırılmış bedenim onların hepsine hizmet eden
Ve bütün bunları, bunların hepsini bir anda
belkemiğinde hisseden kadının bedeni olsun!

Ah benim tüylü, kaba, serüvenci, eli kanlı kahramanlarım!
Benim deniz canavarlarım, beynimin yarattığı kocalar!
Sapık duygularımın gelgeç âşıkları!
Biricik sevgiliniz olmak isterdim sizi
her limanda bekleyen!
Sizler, onun düşlerinde sevilen ve nefret edilen
korsanlar!
Çünkü o, yalnız ruhuyla da olsa, sizinle olacaktır,
denizde
Irzına geçilen kurbanlarınızın çıplak bedenleriyle
birlikte!
Çünkü o suç ortağınız olacaktır denizlerdeki azgın
cümbüşlerinizde,
Büyücü ruhu görünmeden dans edecektir karışarak
gövdelerinizle
Kılıç çeken, boğazlayan ellerinizin devinimlerine!
Ve karada dönüşünüzü bekleyerek,
dönecek olursanız eğer,
Aşkınızdan çıldırmışçasına içecektir bütün o engin,
O sis ve karanlık kokularla dolu zaferlerinizin şerefine

Ve şehvetten ürperişleriniz boyunca kızıl-sarı bir ayin
havası çalacaktır ıslıkla!

Gövde parçalanmış, bağırsaklar deşilmiş, kanlar akarken,
Tam doruğundayken sizlerle ilgili düşlerimin,
Kendimi yitirmişim; artık size ait değilim, sizim ben
Ardınızdan gelen dişiliğim tümüyle sizin ruhunuz artık!
Bütün o gözü dönmüş yırtıcılığınızı yaşarken içinizde
olmak,
O heyecanlarınızı içimde duymak
Siz açık denizleri kana bularken,
Arada bir daha canı çıkmamış yaralılarla
Pembe tenli bebekleri köpekbalıklarına atıp
Seyretsinler diye analarını küpeştelere sürüklerken!

O kıyımlarda, yağmalarda sizinle olmak!
Kendimi talanlarınızın senfonisiyle uyum içinde bulmak!
Ah, anlatamam size ne kadar sizinle birlikte olmak
istediğimi!
Orada yalnızca kadınınızız, bütün kadınlarınız,
bütün kurbanlarınız değil,
Bunların her biri ve hepsi olmak
–erkeği, kadını, çocuğu, gemisi–
Ve yalnızca o an, gemiler ve dalgalar değil.
Yalnızca ruhlarınız, bedenleriniz, öfkeniz,
ganimetleriniz değil,
Yalnızca soyut çılgınlıklarınızın somut eylemi değil,
Bunlar olmak değil istediğim, bunların hepsinden öte,
Böyle olmanın Tanrısı olmak!
Bir Tanrı olmak gerek, karşıt bir inancın Tanrısı olmak!

Acımasız, şeytansı bir Tanrı, kanlı bir
kamutanrıcılığının Tanrısı,
Düşsel çılgınlığımı tümüyle karşılayabilen
Ve zaferlerinizin her biri ve hepsiyle, hepsinden fazlasıyla
Özdeşleşme tutkumu hiç tüketmeyen!

Ah, iyileştirmek için işkence edin bana!
Ve tenimi – kellelere ve omuzlara savurduğunuz
kılıçlarınızın
Çıkardığı hışırtıya çevirin!
Hançerlerinizin deldiği kumaşların ipliklerine
döndürün damarlarımı!
İmgelemimi ırzına geçtiğiniz kadınların bedenlerine!
Aklımı, insan öldürdüğünüz kaptan köprüsüne!
Ve bütün hayatım, sinirliliği, isterisi, saçmalığıyla,
Her hücresi korsanlık eylemlerinizin her biriyle duyarlı
Bir canlı varlık olsun – ve ben durmadan döneyim
Dalgalanan koca bir mezbele gibi ve
bunların hepsi olayım!
Sınır tanımaz düşlerimin ateşlenen çarkı
Öyle ölçüsüz ve ürkütücü bir hızla dönüyor ki,
Kanatlanan bilincim rüzgâra savrulmuş
Bir duman çemberinden başka bir şey değil şimdi!

Ölünün sandukası üstünde on beş kişi.
Yo-ho-ho bir de rom şişesi!

He he hey, hey hey! Ho ho hoy, hoy!

Ah bu vahşetler vahşeti! Kahrolsun
Bunlarla ilgisi olmayan bizim hayatımız gibi
bütün hayatlar!
İşte ben, mühendis, enerji uzmanı, bu işten anlayan,
Ben ki, size gelince yürürken bile duraklayan,
Hareket ederken bile ağır, kendimi öne sürdüğümde
bile etkisiz!
Başarılarınız karşısında tutuk, yıkık, ürkek,
O ateşli, kanlı, sınırsız canlılığınıza bakınca!

Yuh bana! Çılgınlığımı yaşayamadığım için!
Yuh bana! Ayaklarım her zaman uygarlığın eteklerine
dolandığı
Ve sırtıma bir çuval dantel yüklenmiş gibi
inceliklerle davrandığım için!
Biz hepimiz, çanak yalayıcıları çağdaş hayırseverliğin!
Veremliler, sinir hastaları gibi bitik, içi geçmiş,
Vurup kırmaktan, erkekçe dövüşmekten kaçan,
Ruhlarını iplikle bağlı bir tavuk ayağı gibi
sürükleyenler!

Ah, korsanlar! Korsanlar!
Karanlık, acımasız bir şeyler yapma tutkusu,
Gözü dönmüşçesine tüyler ürpertici şeyler,
Nazik bedenlerimizi, kadınsı sinirlerimizi
Soyut bir şehvet gibi kemiren ve boş bakışlarımızı
Çılgın ateşlerle tutuşturan bir tutku!

Önünüzde diz çökmeye zorlayın beni!
Dövün beni, aşağılayın!
Kendinize kul köle edin!

Nefretiniz beni hiç terk etmesin!
Ey benim efendilerim, efendilerim!

Kanlı ve şehvetli çılgınlıklarınızda
Her zaman övünçle boyun eğeyim!
Kalın duvarlar gibi yıkılın üstüme
Ey barbar korsanları eski denizin!
Parçalayın, yaralayın beni!
Bedenimin doğusundan batısına
Kanlı çizikler çizin!
Kılıçla, baltayla, öfkeyle sarılın
Size ait olmamın sevinçli ürpertisine,
Acı çekmekten duyduğum zevke, kendimi
size vermeme,
Doyumsuz vahşetinizin duygulu ve durağan
nesnesi olmama,
Zorbalar, efendiler, imparatorlar, korsanlar!
Ah, işkence edin bana,
Parçalayın beni, karnımı deşin!
Canlı parçalarımı saçın,
Güvertelerde ters çevirin,
Denizlere fırlatın beni, adaların
Doyumsuz kumsallarına bırakın!

Sizde bulduğum gizemi benimle giderin,
Kanıma ulaşıncaya kadar deşin ruhumu,
Kesin, hırpalayın!
Ey bedensel imgelemimin dövmecileri!
Somut boyun eğişimin sevgili deri yüzücüleri!
Bir köpek tekmeler gibi bana haddimi bildirin!
Egemen nefretinizin lağımı yapın!

Bir bir bütün kurbanlarınıza dönüştürün beni!
İnsanlık adına acı çeken Hazreti İsa gibi
Elinize düşen her kurbanınız için acı çekeyim,
O amansız borda bordaya çarpışmalarda
Sertleşmiş, parmakları kesik kanlı ellerinize düşen.

Sürüklenen bir şey yapın beni –
Ah, o ne zevk, o ne acı öpücük – sürüklenmek
Kırbaçladığınız atların kuyruğunda...
Ama bütün bunlar denizde, de-niiz-dee,
DE-NİİZ-DEE!
He-he-hey-hey-hey! He-he-hey! DE-NİİZ-DEE!
He-he-hey, hey-hey! He-he-hey! He-he-hey!
Her şey haykırıyor! Haykırıyor her şey!
Rüzgârlar, dalgalar, gemiler!
Denizler, gabya yelkenleri, korsanlar, ruhum, kan,
hava, ah hava!
He-he-hey-hey-hey! He-he-hey! He-he-hey!
Şarkı söylüyor, haykırıyor her şey!

ÖLÜNÜN SANDUKASI ÜSTÜNDE ON BEŞ KİŞİ.
YO-HO-HO BİR DE ROM ŞİŞESİ!

He-he-hey-hey-hey! He-he-hey! He-he-hey!
Ho-ho-hoy-la-hoy-la-hoy-la-hoy-h-O-O-O-la-ha!

AHO-O-O-O-O-O-O-O-O-O-yyy!..
USKUNA AHO-O-O-O-O-O-yyy!

Darby M'Graw-aw-aw-aw-aw-aw!
DARBY M'GRAW-AW-AW-AW-AW-AW-AW!
FETCH AFFFT THE RU-U-U-U-UM, DARBY!

Ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho!
HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO!
HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO!
HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO!
HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO!
İçimde bir şey parçalanıyor. Kızıllık kararıyor.
Artık hiçbir şey hissetmeyecek kadar çok şey hissettim,
Ruhum tükendi, kalan yalnızca bir yankı içimde.
Giderek azalıyor volanın hızı.
Gözlerimin üzerinden kaldırıyor ellerini düşlerim.
Yalnızca bir boşluk duyuyorum içimde,
bir çöl, bir gece denizi
Ve o gece denizini duyar duymaz içimde,
O boşluğun ötesinden ve sessizliğinden
Bir kez daha, bir kez daha o uzun ve çok eski çığlık
Birden, ses değil sevecenlikle çakan bir ışık gibi çınlıyor
Ve hemen yayılıyor denizin ufkuna
O nemli, karanlık, insanca dalgalanma gecede,
Bir sirenin iniltili çağrısı duyuluyor uzaktan,
Uzaklığın derinliklerinden, Denizin dibinden.
Uçurumun bağrından,
Suların üzerinde yosunlar gibi yüzerken
parçalanmış düşlerim...

Aho-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-yy...
Uskuna aho-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-yy...

Ah, bu çiy tanesi nasıl da kaplıyor heyecanımı!
İçimdeki denizden esen bu gece serinliği!
İşte, birden önümde, gece dalgalarının
O engin insan gizemiyle dolu bir gece denizi.
Ay doğuyor ufukta ve bir damla gözyaşı gibi
Canlanıyor içimde mutlu çocukluğum.
Dalga dalga geri geliyor geçmişim ve o deniz çığlığı
Bir kokuya, bir sese, bir şarkının yankısına dönüşüyor
Çocukluğumu hatırlatıp
Bir daha hiç yaşayamayacağım o mutluluğu çağırırcasına.
Nehrin kıyısındaki o eski, sessiz evdeydi...
(Odamın pencereleri, yemek odasınınkiler de
Alçak evlerin üzerinden yakındaki nehre bakıyordu,
Tejo'ya, bu aynı Tejo'ya, ama başka bir noktadan,
daha aşağıdan...
Şimdi dönecek olsam aynı pencerelere, onları
artık bulamam.
Uzak denizlerdeki bir geminin dumanı gibi
uçup gitti o günler...)

Anlatılmaz bir yumuşaklık,
Nerdeyse göz yaşartıcı bir pişmanlık,
Bütün o kurbanlar –özellikle de çocuklar– yüzünden,
Kendimi eski bir korsan sandığım,
Onları da kurbanlarım olarak düşlediğim için;
Sarsıcı bir duygu, onların kurbanlarım olmaları;
Sonra tatlı bir yumuşama, çünkü aslında
Kurbanlarım değildi onlar;
Karışık bir duygu, mavileşen buğulu
bir pencere camı gibi,
Yaralı ruhuma eski şarkılar söyleyen.

Ah, nasıl düşünüp düşleyebilmiştim böyle şeyleri?
Ne kadar uzağım şimdi biraz önceki kendimden!
Karmakarışık duygular – bazen böyle, bazen tam tersi!
Doğan günün soluk aydınlığında, bu duygularla uyumlu
Sesler geliyor kulağıma – suların şıpırtısı,
Nehrin rıhtımı yalayan dalgalarının yumuşak şıpırtısı...
Karşı kıyının önünden geçen yelkenler,
Japon mavisi uzak tepeler.
Almada'nın evleri,
Yumuşak ve çocukluktan kalma ne varsa
sabahın bu erken saatlerinde...

Bir martı geçiyor
Ve artıyor içimdeki yumuşaklık.
Oysa bu süre içinde hiçbir şey çarpmadı gözüme.
Tenimde okşama gibi bir şeydi bütün duyduğum
Bütün bu süre içinde gözlerimi hiç ayırmadım
uzaktaki düşümden,
Nehir kıyısındaki evim,
Nehir boyunda geçen çocukluğum,
Geceleyin odamın nehre bakan pencereleri
Ve sularda yansıyan dingin ayışığı!..
Oğlunu yitirdiği için beni çok seven teyzem...
Beni ninnilerle uyutan o yaşlı kadın
(Ninnilik çağım çoktan geçmiş olsa da)...
Bunları hatırlıyorum da gözyaşları boşanıyor kalbime
ve yıkanıyor hayatım
Ve bir deniz meltemi esmeye başlıyor içimde.
Bazen "Nau Catrineta"yı söylerdi teyzem:

İşte Catrineta gidiyor
Denizin dalgalan üstünde...

Ya da Ortaçağ'dan kalma özlem dolu
Bela Infanta şarkısını... Şimdi hatırlıyorum da
yankılanıyor içimde zavallı kadının yaşlı sesi,
O günlerden beri onu ne kadar az düşündüğümü,
onunsa beni ne kadar çok sevdiğini hatırlatarak!
Ve ona nasıl hayırsızlık ettiğimi – sonunda da
hayatımı ne yaptığımı!

Bela Infanta'ydı bu... Gözlerimi kapayınca,
teyzem de şarkıya başlardı:

Dünya güzeli Prenses
Oturmuş bahçesinde...

Gözlerimi aralardım, bakardım ayla aydınlanmış pencere,
Sonra gözlerimi kapar, mutlu bir düşe dalardım.

Dünya güzeli Prenses
Oturmuş bahçesinde...
Saçlarını tararken
Altın tarağı elinde

Ey benim çocukluğum, kırılmış oyuncağım!
Dönememek o geçmişe, o eve, o sevgiye,
Orada kalamamak hep çocuk, her zaman mutlu!

Oysa bütün bir geçmişti o, bir köşede kalmış
o sokak feneri.

Düşündükçe içimde bir ürperti, bir açlık
kavuşamayacağım bir şeye.
Anlatılmaz, saçma bir acı veriyor bana bunu düşünmek.
Ah, her yana savrulan bu duygu kasırgası!
Ruhumdaki bu ince, baş döndüren kargaşa!
Tükenmiş kızgınlıklar, çocukların oyuncak
makaralarına benzer sevgiler,
Duyuların gözleri karşısında parçalanan imgelem,
Gözyaşları, boşuna gözyaşları,
Ruhu yalayıp geçen aykırı rüzgârlar...

Kurtulmak için bu duygulardan, yardıma çağırıyorum
Bile bile, umutsuz, susamış, boş bir çabayla
Can çekişen Yaşlı Korsan'ın şarkısını:

Ölünün sandukası üstünde on beş kişi.
Yo-ho-ho bir de rom şişesi!

Ama silinen bir çizgi gibi yavaş yavaş kayboluyor
içimdeki bu şarkı...
Kendimi zorluyorum gözlerini dört açmış
ruhumun karşısında,
Yarı okumuş bir imgelemin yardımıyla bir kez daha
canlandırmayı başarıyorum
Korsanlığın ateşini, öldürme tutkusunu, yağmacılığın
o doyumsuz zevkini...
Kadınlarla çocukları pisi pisine öldürmelerini,
Zavallı yolculara eğlenmek için boşuna işkence etmelerini
Ve başkalarının değer verdiği şeyleri aşağılayıp
parçalama şehvetini,

Ama soğuk terler döküyorum korkudan düşlerken
bütün bunları.

Ne kadar ilginç olurdu, diye düşünüyorum
O çocukları asmak analarının gözleri önünde
(Oysa analarının ben olduğumu hissediyorum
kendime rağmen)
Dört yaşındakileri ıssız adalara gömmek,
Babalarını kayıklarla götürüp onları göstermek
(Oysa evde mışıl mışıl uyuyan doğmamış çocuğumu
düşününce tüylerim ürperiyor.)

Deniz cinayetleriyle ilgili soğuk bir istek kışkırtıyorum
içimde,
İnanç özürü olmayan bir Engizisyon,
Nedeni olmayan cinayetler, kötülük ve öfke duymadan,
Soğukkanlılıkla işlenmiş, incitmeyi bile düşünmeden,
Şakadan değil, vakit öldürmek için,
Taşrada bir yemek odasında, masa örtüsünü bir köşeye
itip fal açar gibi,
Sırf zevk için, hiç düşünmeden korkunç cinayetler
işlemek,
Sırf birinin acı çektiğini, çıldırdığını, acıdan ölecek
gibi olduğunu görüp işi tam o noktaya
vardırmamak...
Ama düş gücüm reddediyor beni izlemeyi,
Ürpertiyle diken diken oluyor saçlarım
Ve birden, birdenbirelikten daha önce, daha uzak,
daha derinden,

Birden –Ah, o kanımı donduran korku!–
O Bilinmezlik kapısı açıldığında içimi kaplayan
hava akımı, o soğuk!
Tanrı'yı hatırlıyorum, hayatın o Üstün gücünü ve birden
Bir zamanlar görüştüğüm İngiliz denizci Jim Barns'ın
yaşlı sesi

İçimdeki anlaşılmaz yumuşaklıkların sesine dönüşüyor
şimdi, anamın kucağındaki o küçük ayrıntılara,
kız kardeşimin kurdelesine,
Görünen şeylerin ötesinden gelen olağanüstü bir ses,
Kulakları sağır eden bu uzak Ses, Saltık Ses oluyor,
ağızsız Ses,
Denizin üstünden ve derinliklerinden gelen
geceye özgü Yalnızlığın sesi
Çağırıyor, çağırıyor, çağırıyor beni...

Boğuk, kısık, gene de duyulabilir bir ses,
Çok uzaklardan, başka bir yerden yankılanan,
burada anlaşılmayan.
Bastırılmış bir çığlık, kısık bir ışık, sessiz bir soluk,
Uzayın olmayan bir köşesinden, zamanın hiçbir yerinden
Sonsuzluğa yönelen bir gece çığlığı, derin ve düzensiz
bir soluk:

Aho-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-yy...
Aho-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-yyy...
Uskuna aho-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-yyy...

Ruhumun derinliklerinden gelen soğukla
ürperiyor bedenim,
Kapamadığım gözlerimi açıyorum birden.
Ah, ne büyük mutluluk sonunda düşlerden kurtulmak!
İşte yeniden gerçek dünya, sinirleri rahatlatan!
İşte erken saatleri sabahın ve limana ilk giren gemiler.

Hangi geminin gelmekte olduğu hiç önemli değil.
O hâlâ uzakta.
Ancak yakında olan beni heyecanlandırıyor.
Güçlü, sağlıklı, işlek düş gücüm
Çağdaş ve yararlı şeylerle ilgileniyor,
Şilepler, vapurlar, yolcularla,
Gündelik, çağdaş, ticaretle ilgili, somut şeylerle,
İçimde yavaşlıyor durmadan dönen volan.
Çağımızın olağanüstü denizcilik hayatı,
Her şey sağlıklı, temiz, makinalaşmış!
Her şey yerli yerinde, kendi düzeni içinde,
Bütün çarklar, dişliler, denizlerde gemiler
Bütün alım-satımlar, ithalat ve ihracat
Tıkır tıkır işleyen,
Doğal bir yasaya uyuyor sanki her şey,
Tek ses yok uyumu bozan!

Şiirin de yitirdiği bir şey yok. Üstelik
Kendine özgü şiiri olan makinalarımız var artık
Ve yeni bir yaşama biçimimiz, ciddi, ayağı yere
basan, düşünsel ve duygusal
Bu makina çağının ruhlara bağışladığı.
Yolculuklar şimdi de eskiden olduğu gibi güzel

Ve bir gemi sırf gemi olduğu için her zaman
güzel olacak.
Yolculuklar hâlâ yolculuk ve uzaklar hâlâ oldukları
yerde –
Hiçbir yerde. Tanrı'ya şükür!

Limanlar türlü türlü vapurlarla dopdolu!
Küçük büyük, renk renk, değişik nöbet çizelgeleriyle,
Her biri değişik bir denizcilik şirketine bağlı!
Limandaki her vapur o kadar kendisi ki palamarla
bağlı olduğu yerde!
Öylesine hoşlar ki o dingin duruşlarıyla limanın
telaşlı trafiğinde,
Her zaman Homeros'un o eski düzeninde, ey Ülis!
Gecede, uzaktan insan gibi bakan o deniz fenerleri
Ya da gecenin karanlığında yakından bir fenerin
birden göz kamaştırması
("Kim bilir ne kadar yaklaştık şimdi karaya!"
Ve suların şarkısı kulaklarımızda)!..
Bütün bunlar bugün de hiç değişmemiş, yalnız şimdi
ticaret var fazladan
Ve bu büyük vapurların ticari yazgıları
Yaşadığım çağın bir övünç kaynağı bana!
Yolcu vapurlarındaki çeşit çeşit insanlar,
Irkların karışmasının, uzaklara gitmenin, yeni şeyler
görmenin
Bunca kolaylaştığı bir çağda yaşamanın o yeni
övüncünü duyuruyor bana.
Böylece yaşarken gerçekleştiğini görmek nice eski
düşlerin sevindiriyor beni.

Duygularım bugün gişelerinin kafesleri sarı metalden
temiz, düzenli, modern bir büro gibi,
Bir centilmen gibi ölçülü ve doğal

Şaşkınlıktan uzak ve becerikli; içlerine çekiyorlar
deniz havasını,
Deniz havası solumanın ne denli sağlıklı olduğunu
bilen insanlar gibi.

Günün iş saatleri başlıyor artık.
Her şey harekete geçiyor kendi düzeni içinde.
Ben de büyük bir zevkle ve doğal bir sesle
ezberden saymaya başlıyorum
Malların yüklenmesi için gerekli bütün ticari işlemleri.
Benim çağım bütün faturalara vurulan damgalar çağı
Ve bütün işyerlerinde yazılan bütün mektuplar
Doğrudan benim adıma gönderilmeli.

Deniz taşımacılığı öyle bir uzmanlık,
Bir kaptanın imzası öyle güzel ve modern ki!
İş mektuplarının o belli başlangıç ve sonları:
Dear Sirs – Messieurs – Amigos e Srs.,
Yours faithfully – ...nos salutations empressées...
Bütün bunlar yalnız insanca ve doğal değil,
aynı zamanda güzel de,
Sonra bunların hepsinin bir ilgisi var denizcilikle
Şileplere yüklenen mallarla ilgili mektuplar ve faturalar.

Hayatın karmaşıklığı! Seven, nefret eden,
Siyasal tutkuları olan, bazen de suç işleyen
insanlar hazırlıyor bu faturaları –

Ve öyle güzel yazıyorlar, öyle düzenli, öyle
bağımsız ki bütün bu duygulardan!
Bir faturaya bakıp bunları hiç hissetmeyenler de vardır.
Örneğin sen, Cesario Verde, hissetmişsindir bunu elbet.
Ben de öyle içten yaşamışımdır ki bunu,
gözlerim yaşarmıştır.
İş hayatında ve işyerlerinde şiir yoktur, demeyin bana!

İşte bakın, giriyor bütün gözeneklerden...
İçime çekiyorum onu bu deniz havasında,
Çünkü bütün bunlar gemilerle, çağdaş denizcilikle ilgili,
Çünkü tarihin başlangıcıdır faturalar ve iş mektupları.
Sonsuz denizlerde yük taşıyan şilepler de tarihin sonu.

Ve ah, o yolculuklar, o tatil gezileri ve ötekiler,
Hepimizin arkadaş olduğu o deniz yolculukları
Denize özgü bir gizemle etkileyip ruhlarımızı
Bir an için bizi belirsiz bir ülkenin uçsuz bucaksız
denizlerde
Durmadan dolaşan yurttaşlarına dönüştüren!
Sonsuzluğun Büyük Otelleri, ey benim
transatlantiklerim!
Hiçbir yerde hiç durmamanın o yetkin, eksiksiz dünya
yurttaşlığı
Ve her töreyi, her kılığı, her yüzü ve ırkı kucaklama
tutkusu!

Yolcular, yolculuklar – bunların her türlüsü!
Nice ulusları yeryüzünün! Nice uğraşlar! Nice insanlar!
İnsanın hayatını yöneltebileceği nice değişik yönler
Ve sonunda her zaman, her zaman aynı olan hayat.

Sayısız garip yüzler! Bütün yüzler biraz gariptir çünkü
Ve hiçbir şey insanları seyretmek kadar kutsallık
duygusu vermez bize.
Kardeşlik devrimci bir kavram değildir ne de olsa.
Kardeşliği yaşamak öğretir bize, her şeyi hoş görmeyi
öğrettiği gibi,
Ve insan şaşar ne kadar çok şeyi hoş görmek zorunda
olduğuna,
Sonunda hoşgördüğü şeylere bakıp nerdeyse sevgiyle
ağlamak gelir içinden!

Ah, ne kadar güzeldir bütün bunlar, ne kadar insanca
Ve duygularımıza sıkı sıkıya bağlı, ne kadar candan
ve burjuva,
Öylesine karmaşık ve yalın, öylesine soyut ve hazin!
Bir o yana bir bu yana savurarak insan olmayı öğretir
bize hayat.
Zavallı insanlar! Hepimiz, her yerdeki biz zavallılar!

Şimdi veda ediyorum bu saate yola çıkacak olan
Şu öbür geminin gövdesinde. Tarifesiz bir İngiliz
yük vapuru bu,
Bir Fransız gemisi gibi çok pis,
Sevimli bir deniz emekçisi havasında,
Yola çıkacağı şüphesiz dünkü gazetenin son
sayfasında ilan edilmiş.

Dokunuyor bana bu yoksul vapurun böyle doğal
ve kendi halinde gidişi.
Bilmem neden, titizlenen bir havası var,
Görevini yerine getiren dürüst bir insan gibi.

İşte uzaklaşıyor bulunduğum rıhtımdan.
İşte yavaş yavaş ilerliyor eskiden, çok eskiden
Karavelaların geçtiği yerde...
Cardiff'e mi? Liverpool'a mı? Londra'ya mı?
Ne önemi var?
O işini yapıyor. Bizim de yaptığımız gibi.
Yaşamak güzel!
İyi yolculuklar! İyi yolculuklar!
Yolun açık olsun, düşlerimin heyecanını
Ve acısını benimle paylaşma cömertliğini gösteren
Ve gidişini göreyim diye beni yeniden hayata
bağlayan geçici dostum.
İyi yolculuklar! İyi yolculuklar! Hayat böyle işte...

Salınışın öyle doğal, öyle sabaha özgü ki,
Lizbon limanından çıkarken bugün,
Garip, bildik bir sevgiyle dolduruyor içimi...
Niçin mi? Nerden bileyim!.. Haydi... Git...
Hafif bir ürperişle
(T-t-t-t-t...)
Duruyor içimdeki volan.

Geç git, yavaş gemi, geç git, durma sakın...
Bırak beni, uzaklaş, kaybol gözden,
Git, uzaklaş kalbimden,
Uzakta kaybol, uzaklarda, Tanrı'nın sisi,
Gözden kaybol, yazgını izle, beni bırak...
Ben kim oluyorum ağlayıp sızlayacak?
Ben kim oluyorum seninle konuşup seni sevecek?
Ben kim oluyorum sana bakıp aklı başından gidecek?

Gemi rıhtımdan ayrılıyor, güneş yükseliyor, altın rengi,
Işımaya başlıyor rıhtımda damlar.
Kentin bütün bu yanı ışıl ışıl...
Git artık, bırak beni, nehrin ortasındaki
Gemi ol önce, orada açık seçik,
Sonra da sığ sulardan uzaklaşan küçük, siyah bir gemi,
Daha sonra ufukta belirsiz bir nokta (ah, çilem benim)
Ufukta giderek belirsizleşen küçük bir nokta...
Sonra hiç, yalnız ben ve yokluğunun acısı
Ve artık güneşle ışıyan koca bir kent
Ve gemileri olmayan bir rıhtım gibi gerçek
ve çıplak bu saat
Ve bir pusula gibi ağır ağır dönen vinç
Kim bilir hangi duyguyu izlercesine yarım daire çizen
Tedirgin ruhumun sessizliğinde...

TANIMAYA BAŞLIYORUM KENDİMİ. BEN YOKUM

Tanımaya başlıyorum kendimi. Ben yokum.
Olmak istediğimle başkalarının gözündeki
ben arasındaki boşluğum ben.
Ya da o boşluğun yarısı, çünkü orada da hayat var...
Sonunda ben oyum işte...
Işığı söndür, kapıyı kapa, son ver koridorda
terliklerini sürüklemeye.
Rahat bırak beni odamda tek başıma.
Aşağılık bir yer bu dünya.

TOPLA PILINI PIRTINI BİR YERE GİTMEMEK İÇİN

Topla pılını pırtını bir yere gitmemek için!
Yelken aç her şeyin her yerde rastlanan olumsuzluğuna
Görkemli bayraklarla donanmış o düşsel,
Çocukluğunun o renk renk minyatür gemileriyle.
Topla pılını pırtını Büyük Yolculuk için!
Fırçaların ve makaslarınla ulaşılamayan
O çok renkli uzaklığı da unutma.
Topla pılını pırtını bir daha dönmemek üzere!
Sen kimsin toplumda boşu boşuna var olduğun
bu yerde,
Ne kadar yararlıysan o kadar işe yaramaz,
Ne kadar gerçeksen o kadar sahte?
Sen kimsin burda, kimsin burda, kimsin burda?
Yelken aç, bir şey almadan yanına, değişik kimliğinle.
Bu insanlarla dolu dünyanın ne ilgisi var seninle?

2 Mayıs 1933

BİLMİYORUM YILDIZLAR MI HÜKMEDİYOR DÜNYAYA

Bilmiyorum yıldızlar mı hükmediyor dünyaya,
Yoksa fal destesi ya da iskambil kâğıtları
Bir şey açıklayabilir mi?
Bilmiyorum atılan zarlar
Bir sonuca varabilir mi?
Ama çoğu insanın yaşayışından
Bir şey anlaşılır mı, anlaşılmaz mı,
Onu da bilmiyorum.

Evet, bilmiyorum
İnanmam gerekir mi gerçekliğini kimsenin
Bana kanıtlayamayacağı şu her gün doğan güneşe,
Yoksa daha iyisi (çünkü daha iyisi ve daha uygunu)
İnanmak mıdır geceleri bile parlayan
Bir başka güneşe
Benim anlayışımı aşan
Nesnelerin o yoğun aydınlığına.

Çünkü şimdi...
(Acele etmeyelim)
Çünkü şimdi
Sımsıkı tutunuyorum merdivenin tırabzanına,
Elimle sağlıyorum bu güvenliği–
Benim olmayan
Ve tırmanırken yaslandığım bu tırabzan...
Evet... tırmanıyorum...
Yükselirken şuna varıyorum:
Bilmiyorum yıldızlar mı hükmediyor dünyaya.

5 Ocak 1935

GÜLÜNÇTÜR BÜTÜN AŞK MEKTUPLARI

Gülünçtür
Bütün aşk mektupları
Aşk mektubu olmazlardı
Gülünç olmasalardı.

Ben de aşk mektupları yazmıştım eskiden.
Onlar da elbet
Gülünçtü.

Aşk mektupları, eğer aşk varsa,
İster istemez
Gülünçtürler.

Ama aslında,
Yalnızca aşk mektubu
Yazmayanlar
Gülünçtür.

Bir dönebilsem
Aşk mektubu yazdığım günlere
Bunun ne kadar gülünç olduğunu
Düşünmeden.

(Bütün üç heceden uzun sözcükler
Anlaşılmaz duygular gibi
Doğal olarak
Gülünçtür.)

31 Ekim 1935

RICARDO REIS

GÜLLERİ YEĞLERİM, SEVGİLİM

Gülleri yeğlerim sevgilim, vatana
Ve ünden de, erdemden de
Daha çok severim manolyaları.

Hayat içimde aksın isterim
Beni yormadıkça.
Yeter ki ben değişmeyeyim.

Kimseyi ilgilendirmez, kimin
Ne kazandığı, ne yitirdiği,
Şafağın her zaman ışıyıp ışımadığı,

Yaprakların her yıl
İlkbaharda yeşerip yeşermediği,
Sonbaharda dökülüp dökülmediği.

Gerisine gelince insanların
Hayata bütün o kattıkları
Ne katar benim hayatıma?

Hiç, yalnızca bu ilgisizlik isteği
Ve bu yarım yamalak güven
Bu kaçış saatinde.

ADONİS'İN BAHÇELERİNDEKİ GÜLLERİ SEVİYORUM BEN

Adonis'in bahçelerindeki gülleri seviyorum ben,
Lidia, o kanatlanıp uçan gülleri seviyorum
Hani açarlar da bir gün,
Aynı gün solup ölürler.
Işık her şeydir onlar için, çünkü
Doğan günle doğar onlar
Ve Apollon yolculuğunu
tamamlayınca gökte, ölürler.
Öyleyse biz de bir güne sığdıralım ömrümüzü
Ve aldırmayalım hiç, gelen geceye.
Gece gelip geçmiştir bile
Biz kısacık günümüzü yaşarken.

(1914)

GÜLLERLE TAÇLANDIRIN BENİ

Güllerle taçlandırın beni
Gerçekten güllerle
Taçlandırın.
Bir alında yanan,
Yanıp hemen tükenen
güllerle.
Güllerle taçlandırın beni
Ve uçuşan yapraklarla.
Bu yeter.

(1914)

LIDIA, BİZİM GÜZÜMÜZ GELDİĞİNDE

Lidia, bizim güzümüz geldiğinde,
İçindeki kuşla, yalnız bir düşünceyi
Koruyalım: ne başkasının
Sahip olduğu baharı, ne de,
Şimdilik, ölmüş olacağımız yazı,
Yalnızca geçmekte olandan kalanı–
Yaprakların, onları değişik kılan
Şu anki sararması gibi.

SANKİ HER ÖPÜCÜK

Sanki her öpücük
Bir veda öpücüğüymüş gibi,
Gel aşkla öpüşelim, Chloe'm.
Belki şimdiden o kaçınılmaz
Boş tekneye çağıran el dokunuyor bize
Ve bağlıyor bir demette
Ne idiysek ikimizi
Hayatın o yabancı evrensel bütünlüğüne.

17 Kasım 1923

YAZGI KORKUTUYOR BENİ, LIDIA. HİÇBİR ŞEY KESİN DEĞİL.

Yazgı korkutuyor beni, Lidia. Hiçbir şey kesin değil.
Her an bir şey olabilir ne isek onu değiştirecek.
Bilineni terk ettiğimizde, tuhaftır
Attığımız adım. Önemli nesneler korur
Bilinen sınırları.
Tanrı değiliz biz: Körüz, korkarız,
Yeğleriz bildiğimiz yetersiz hayatı
Yeniliğe, o uçuruma.

TANRILARDAN TEK DİLEĞİM

Tanrılardan tek dileğim
Onlardan bir şey istememeyi bağışlamalarıdır bana.
Mutluluk bir yüktür. Talih bir boyunduruk.
İkisi de fazla rahat bir durumun göstergesi.
Ne telaşlı, ne telaşsız, yaşarım ben
Aldırmadan sevinçlere, acılara.

HİÇ KİMSE, BU UÇSUZ BUCAKSIZ, EL DEĞMEMİŞ ORMANINDA

Hiç kimse bu uçsuz bucaksız, el değmemiş ormanında
Bu hesapsız dünyanın, hiçbir zaman görmez
kendi bildiği Tanrı'yı.
Yalnızca rüzgârın taşıdığı, rüzgârın taşıdığıdır duyulan.
Kafa yorduğumuz ne varsa aşklarımız, tanrılarımız,
Geçer giderler, bizim gibi.

(1931)

LIDIA, HİÇBİR ŞEY BİLMİYORUZ BİZ. YABANCIYIZ

Lidia, Hiçbir şey bilmiyoruz biz. Yabancıyız
Nerede yaşarsak yaşayalım. Her şey yabancı,
Ne de konuşan var dilimizi.
Gel biz kendimiz bir sığınak yaratalım,
Ve el çekelim dünyanın incitmesinden, gürültüsünden.
Aşk daha ne isteyebilir başkalarına kapıyı
açmamaktan öte?
Bilinmezlikte açıklanan bir giz gibi,
Kutsal bir sığınak olsun bu bize.

(1932)

TEK DİLEĞİM TANRILARDAN BENİ UNUTMALARI

Tek dileğim tanrılardan beni unutmaları.
Ne üzgün, ne de hoşnut, özgür olmak,
Bir hiç olan havaya can veren
Rüzgâr gibi özgür.
Sevgi de, nefret de arar bulur bizi.
İkisi de baskıyla, her biri ayrı ayrı.
Tanrıların hiçbir şey
Bağışlamadıkları kişi özgür olabilir ancak.

(1932)

ART ARDA KIYIYA ÇARPAN DALGALAR

Art arda kıyıya çarpan dalgalar
Kıvrılıyorlar yeşil devinimleriyle
Ve beyaz köpükler püskürtüyorlar
Denizin karanlık kıyılarına.

Gökte telaşsız bulutlar art arda
Dönenen devinimleriyle dağılıyorlar
Ve güneş yakıyor havanın boşluğunu
Seyrelen bulutlar arasında.

Ben nasıl aldırmıyorsam ona,
Bu güzel günün eğilimi de öyle;
Hiç katılmıyor benim
Zamanın uçup gitmesi duyguma.

Yalnızca belli belirsiz bir sancı
Bir an duralıyor ruhumun kapısında
Ve şöyle bir göz atıp bana
Geçip gidiyor gülümseyerek hiçliğe...

(1918)

SAYISIZ VARLIKLAR YAŞAR İÇİMİZDE

Sayısız varlıklar yaşar içimizde,
Düşünsem de, hissetsem de, bilemem
Kim ne düşünür, ne hisseder.
Yalnızca hissedilen ve düşünülen
Bir mekânımdır ben.

Bir ruhtan başka ruhlar vardır içimde,
Bir "ben"den başka "ben"ler olduğu gibi.
Gene de yaşarım ben
Hiçbirine aldırmadan.
Hepsini susturur, kendim konuşurum.

Kesişen içgüdüleri
Hissettiklerimle hissetmediklerimin
Tartışırlar içimde.
Ben tanımam onları. Onlar da bir şey demez
Ben olan "ben"e. Ben yazarım.

(1935)

FERNANDO PESSOA

O GEÇERKEN

Pencerenin yanında otururken,
Kardan buğulanan camdan,
Güzel hayalini görüyorum onun,
Geçer... geçer... geçerken

Yas peçesini attı üzerime
Bu dünyadan bir varlık değil de,
Daha çok bir melek gökte.

Pencerenin yanında otururken,
Kardan buğulanan camdan
Sanırım o hayali görüyorum, onunkini,
Şu anda geçmeyen... geçmeyen.

(1902)

SUSKUN HAVUZU DÜŞÜNÜYORUM

Suskun havuzu düşünüyorum
Sularını bir meltemin ürperttiği.
Ben mi her şeyi düşünüyorum,
Yoksa her şey unuttu mu beni?

Havuz hiçbir şey söylemiyor bana.
Meltemi hissedemiyorum.
Bilmiyorum mutlu muyum,
Yoksa mutlu olmak mı istiyorum?

Ey sularda uyuyan çekingen
Gülümseyen dalgacıklar,
Neden biricik hayatımı yalnızca
Düşlerden bir hayat yaptım ben?

4 Ağustos 1930

HAYIR, HİÇBİR ŞEY SÖYLEME

Hayır, hiçbir şey söyleme!
Ne söyleyeceğini kestiren–
Kapalı ağzın– Şimdiden
Duyuyor söyleyeceklerini.

Daha iyi duyuyor
Senin söyleyeceğinden.
Ortaya çıkmayacak ne olduğun
Sözlerinden ve günlerinden.

Kendinden daha iyisin sen.
Hiçbir şey söyleme: sade ol!
Bedenin çıplak inceliği
Görünür görünmeden.

(1931)

ÖZRUHSALÖYKÜ

Numaracı biridir şair.
Öyle ustaca numara yapar ki,
Gerçekten acı çekerken bile
Rol yapıyormuş gibi görünür.

Ve yazdıklarını okuyanların
İyice hissettikleri,
Onun çifte acısı değil,
Sahte acılarıdır kendilerinin.

Böylece döner durur raylarda
Eğlendirmek için aklımızı
Kalp adını verdiğimiz
O küçük oyuncak tren.

(1931)

BULUTLAR KARANLIK

Bulutlar karanlık.
Ama güneye doğru
Göğün bir parçası
Hüzünlü mavi.

Aklım da öyle
Yanıt bulamadığımdan.
Bir parçası hatırlıyor
Kalbin varlığını.

İşte o hatırlayan parça,
Her şeyin ötesinde, bizim
Ölümsüz güzelliğin
Gerçeği diye bildiğimiz şey.

5 Nisan 1931

UYUYORUM. DÜŞ GÖRÜRSEM BİLMİYORUM UYANDIĞIMDA

Uyuyorum. Düş görürsem bilmiyorum uyandığımda
Gördüğüm düş neydi.
Uyuyorum. Düş görmezsem tanımadığım
Açık bir yerde uyanıyorum,
Çünkü henüz bilmiyorum
Uyandığım yer neresi.
En iyisi ne düş görmek ne görmemek.
En iyisi hiç uyanmamak.

(1933)

YOLA ÇIKMAK! YİTİRMEK ÜLKELERİ

Yola çıkmak! Yitirmek ülkeleri!
Bir başkası olmak süresiz,
Yalnız görmek için yaşamaktır
Köksüz bir ruhu olmak!

Kimseye ait olmamak, kendime bile!
Durmadan gitmek, sonu olmayan
Bir yokluğun peşinde
Ve ona ulaşma isteği içinde!

Böyle yola çıkmaktır yolculuk.
Ama ben açık bir yol düşünden öte,
Bir şeye gerek duymuyorum yolculuğumda.
Gerisi sadece gök ve toprak.

(1933)

DUYULAN GÜLÜMSEYİŞİ YAPRAKLARIN

Duyulan gülümseyişi yaprakların,
Yalnızca bir esintisin sen.
Ben seni seyrediyorsam, sen de beni,
Kimdir ilk gülümseyecek olan?
Gülüyor şimdi ilk gülümseyen.

Gülüyor ve hemen bakıyor
Baktığı belli olmasın diye
Aralarından rüzgârın estiğini
Hissettiğiniz yere. Bir rüzgâr
Bütün bunlar, bir gizlenme.

Ama o bakış, o uzun uzun bakış
Bakmadığın yere, geri geldi;
Ve biz durmuş konuşuyoruz
Hiç konuşulmamış olanı.
Bir son mu bu yoksa bir başlangıç mı?

(1932)

GÜLÜMSEYEREK YAVAŞ YAVAŞ

Gülümseyerek, yavaş yavaş
Süzülüp esti geçti o sokaktan.
Aklıyla hisseden ben, hemen
Yazdım yazılması gereken şiiri.

Oysa ondan söz etmiyor şiir.
Ne de büyümüş de küçülmüş bir kız gibi,
Nasıl yitip gittiğini sokağın
Ölümsüz köşesinden.

Denizden söz ediyor şiir;
Köpüğü, acıyı anlatıyor.
Yeniden okumak o amansız
Köşeyi, suları hatırlatıyor bana.

14 Ağustos 1932

BİR PUS GİBİ İÇİMDE

İçimde beni saran
Ve hiç olan
Bir özlem var hiçliğe.
Bir istek belirsiz bir nesneye.

Sanki sis gibi
Sarıp sarmalamış beni
Ve küllükteki cıgaramın ucunda
Parıltısını görüyorum son yıldızın.

Duman duman tükettim hayatımı.
Ne kadar belirsiz gördüklerim, okuduklarım.
Bilinmeyen bir dilde bana gülümseyen
Açık bir kitap dünya.

16 Temmuz 1934

SOKAKTA GÜLEN ÇOCUK

Sokakta gülen çocuk,
Rastgele duyduğun şarkı,
Şu saçma resim, o çıplak heykel,
Sınırı olmayan iyilik –

Aklın eşyaya yüklediği
Mantığı aşıyor bütün bunlar,
Hepsinde sevginin payı var
Bir dili olmasa da sevginin.

4 Ekim 1934

BİR KAÇAĞIM BEN

Bir kaçağım ben.
Doğduğumda
Kendime hapsettim
Kendimi. Sonra kaçtım.

İnsan sıkılırsa
Aynı yerde yaşamaktan
Ben neden hep aynı
Derinin altında
Sıkılmadan yaşayayım?

Ruhum peşime düşmüş
Ama ben saklanıyorum,
Umarım ne yerde, ne de gökte
Bir türlü bulamaz beni.

Yalnız kendim olmak
Ya zindana kapanmak
Ya da hiç olmak demek.
Ben de kaçak yaşarım.
Pekâlâ yaşıyorum işte.

MACELLAN

Vadide alev alev bir yangın.
Bir dansla sarsılıyor yeryüzü
Vadinin karanlık kayranlarında
Dolaşan çarpık ve belirsiz gölgeler

Birden görünüp yamaçlarda
Kayboluyorlar karanlıkta.
Kimin dansı bu gecenin içinde?
Titanlar bunlar, Yer'in oğulları,

Mezarı uzak bir kıyıda olan
Ananın cesedine herkesten önce
Sarılmak isteyen denizcinin
Ölümü yüzünden dans ediyorlar.

Bilmeden dans ediyorlar o ölünün
Korkusuz ruhunun hâlâ kumanda
Ettiğini ve gövdesiz bileği dümende,
Dünyanın bir ucuna gemiye yön verdiğini

Ve yokluğunda bile tüm yeryüzünü
Kucaklayabileceğini. O ırzına geçmiştir
Yeryüzü'nün, ama onlar bundan habersiz,
Dans ediyorlar kendi başlarına.

Çarpık ve belirsiz gölgeler de
Kaybolup gidiyorlar ufukta,
Tırmanarak vadinin yamaçlarına
Sessiz dağların arasında.

PORTEKİZ DENİZİ

Ey tuzlu deniz, tuzunun ne kadarında
Portekiz'in gözyaşları var?
Denize açılalım, diye kaç ana ağladı,
Kaç oğul boşu boşuna yakardı!
Tek sen bizim olasın diye, ey deniz!
Kaç nişanlı kız ölene dek kocasız kaldı?

Değer miydi bunca çabaya? Her şey değer,
Ruh küçük değilse eğer.
Ümit Burnu'nu dönüp geçeceksen,
Göze al aşmayı engelleri, kaçış yok.
Tehlikelerle donatmış Tanrı denizi,
Ona derinlik vermiş ama aynasında da
gökleri göstermiş.

PORTEKİZ KRALI DON SEBASTIO

Deli, evet, deli çünkü büyüklük istiyorum ben
Yazgının kimseye vermediği.
Bastırmak yok içimdeki özgüveni;
Bu yüzden, benim eski benliğim
Çölün kumlarında kalan, yaşayan benliğim değil.

Bu benim deliliğim, kabul et olduğu gibi,
Korkmayan karşı çıksın sonuçlarına.
Deli değilse hem, nedir ki insan,
Midesine düşkün bir hayvan,
Yarı canlı ve doğurgan bir cesetten başka?

1888 Fernando Antonio Nagueira Pessoa, Lizbon'da doğdu. Babası, Adalet Bakanlığı'nda çalışan ve bir günlük gazeteye müzik eleştirileri yazan bir memurdu.

1893 Ocak ayında Pessoa'nın Jorge adlı bir kardeşi doğdu. Aynı yılın Temmuz ayında babası veremden öldü.

1894 Pessoa'nın kardeşi Jorge öldü.

1895 Pessoa'nın annesi, Portekiz'in Durban Başkonsolosu Joao Miguel Rosa'yla evlendi.

1896 Pessoa Ocak ayında annesiyle Durban'a gitti. Aynı yılın Ekim ayında kız kardeşi Madalena Henriqueta doğdu. Fernando, İrlandalı rahibelerin yönettiği bir okulda üç yıl okudu.

1899 Nisan ayında Durban Lisesi'ne geçti.

1900 Ocak ayında kardeşi Luis Miguel doğdu.

1901 Haziran'da sınavlarını başarıyla geçti. Bu dönemde Shakespeare ve öbür önemli İngiliz yazarlarını okudu. Uzun bir tatil için ailesiyle Lizbon'a gitti.

1902 Kendi başına Durban'a döndü ve üniversite giriş sınavlarına hazırlandı.

1903 Üniversite giriş sınavını kazandı ve 899 adayın katıldığı bir deneme yarışmasında Kraliçe Victoria Ödülü'nü aldı. Bu dönemde İngilizce şiirler yazmaya başladı.

1905 Ağustos ayında üniversite öğrenimi için Lizbon'a döndü. Bir süre akrabalarının yanında kaldı.

1906 Ailesi izinli olarak Lizbon'a dönünce onlarla birlikte oturdu. Aynı yıl üniversitede öğrenime başladıysa da, orada çıkan öğrenci olayları yüzünden öğrenimini yarıda bıraktı.

1907 Ağustos ayında bir süredir evinde kaldığı babaannesi öldü ve Pessoa'ya küçük bir miras bıraktı. Lizbon'a döndüğünden beri şiir yazmayı sürdüren Pessoa'nın o dönemde yazdığı İngilizce şiirlerden 107'si günümüze ulaşmıştır. Yalnız yaşamaya başlayan Pessoa, bir yeğeniyle küçük bir basımevi işine girişiyse

de, birkaç ay içinde böyle bir işi yürütemeyeceğini anladı; bundan sonra hiçbir işe girmedi ve geçimini birtakım şirketler için yazdığı Fransızca ve İngilizce iş mektuplarıyla sağladı. Gene bu yıllarda yoğun olarak Portekiz, Fransız ve İngiliz edebiyatını inceledi.

1912 Bir süre yalnız yaşayan Pessoa, Kasım ayında teyzesinin ailesiyle birlikte oturmaya başladı. Aynı yılın Nisan ayında, Portekiz Rönesansı hareketine katılan Pessoa'nın şiirleri ve denemeleri *A Aguia* dergisinde yayımlanmaya başladı.

1913 Pessoa, *O Teatro* dergisine düzenli olarak tiyatro eleştirileri yazdı. Genç Portekizli aydınlarla birçok yeni yazarın yazılarının yayımlanmasına yardım etti. Birçok konuda anlaştığı arkadaşı Mário de Sá-Carneiro ile Paulismo hareketini başlattı.

1914 8 Mart'ta, daha sonra bir arkadaşına yazdığı mektupta açıkladığına göre, birden eline bir tomar kâğıt alıp Alberto Caeiro adını verdiği pastoral bir şairin ağzından 30 kadar şiir yazdı. Daha sonra Caeiro'yu kendilerine usta seçen pagan Ricardo Reis ile fütürist Alvaro de Campos da Pessoa'nın öbür kimlikleri olarak ortaya çıktılar.

1915 Bu yılın başında önceden tasarlanan *Orpheu* adlı modernist dergi yayımlandı. Alvaro de Campos'un "Ode Triunfal" (Zafer Şarkısı) şiiri ile Sá-Carneiro, Negreiros ve Souza-Cardoso'nun yazılarını içeren bu ilk sayı ciddiye alınmadı. Yayın yönetmeni görevinden ayrıldı. Sá-Carneiro ile Pessoa Haziran ayında Pessoa'nın "Chuva Obliqua" (Eğik Yağmur) ve Campos'un "Ode Maritima" (Denize Övgü) şiirlerini içeren derginin ikinci sayısını yayımladılar.

1916 Paris'e dönen Sá-Carneiro, Pessoa'ya yazdığı bir mektupta parasızlık yüzünden derginin üçüncü sayısını çıkaramayacaklarını bildirdi. Daha sonra yazdığı bir veda mektubunun ardından da intihar etti.

1917 Bir süredir para sıkıntısı çeken Pessoa durumu biraz düzelince iki arkadaşıyla bir çeviri bürosu kurdu.

1918 Pessoa, İngilizce olarak yazdığı *Antinous* ve *35 Sonnets* adlı iki kitapçık yayımladı. Bu kitaplarla ilgili *Times* ve *Glasgow Herald* gazetelerinde tanıtma yazıları çıktı. Gene bu yıl Alberto Caeiro

imzasıyla çeşitli şiirler yazdıysa da, bunları yayımlamadı. Ekim ayında üvey babası Pretoria'da öldü.

1920 Pessoa'nın annesi, iki oğlu ve bir kızıyla Lizbon'a döndü. Pessoa da onlarla birlikte oturmaya başladı. Üvey erkek kardeşleri kısa bir süre sonra Londra'ya göç ettiler. Üvey kız kardeşi de bir subayla evlendi ve Portekiz'de kaldı. Bu yılın Mart ayında Pessoa ticari mektuplar yazdığı bir şirkette çalışan Ophelia Queiroz adlı on dokuz yaşında sekreter bir kızla duygusal bir ilişki kurdu. Bu ilişki Pessoa'nın Ekim'de ciddi bir depresyon geçirmesi üzerine sona erdi.

1921 Pessoa, Olisipo adlı bir yayınevi kurdu ve ilk olarak kendi *English Poems 1, 2, 3* ile Negreiros'un *A Invençao do Dia Claro* adlı kitaplarını yayımladı.

1922 *Contemporanea* adlı yeni bir dergide çeşitli yazıları ve *Anarşist Banker* adlı kısa öyküsü çıkan Pessoa, 1922-1926 arasında aynı dergide 19 şiirini yayımladı.

1924 Pessoa, ressam Ruy Vaz'la *Athena* adlı bir dergi çıkarmaya başladı. Ricardo Reis ve Alberto Caeiro imzalı şiirleriyle Alvaro de Campos'un bazı yazıları, bu dergide yayımlandı.

1926 Ekonomik bunalım yüzünden Portekiz'de 1. Cumhuriyet askerî darbeyle sona erdi.

1927 Pessoa, romancı Jose Regio ile Coimbra'da yayımlanan *Presença* adlı bir dergi kurdu. Antonio Botto ile bir *Modern Portekiz Şiiri Antolojisi* yayımladı ve gene Botto ve başkalarıyla kısa ömürlü *Soluçao Editora* dergisini kurdu.

1928 Yayımlanması 1934'te gerçekleşecek olan "Mensagem" (Mesaj) adlı uzun şiirinin bazı bölümlerini ve 1933'te Alvaro de Campos imzasıyla yayımlayacağı "Tabacaria" (Tütüncü Dükkânı) şiirini yazdı.

1929 Eski arkadaşı Ophelia'nın, Pessoa'yı şarap içerken gösteren bir fotoğrafını görüp yeğeni aracılığıyla istemesi üzerine fotoğrafın arkasına *in flagrante delitro* yazarak ona gönderdi. Böylece aralarındaki duygusal ilişki yeniden canlanmış oldu ve 1931'e kadar sürdü. Pessoa bu dönemde astrolojiyle ve ruhlarla da ilgileniyordu. 1931'de Cowley'nin "Hymn to Pan" şiirini çeviren

Pessoa, bu dönemde Alberto Caeiro ile Ricardo Reis imzalarıyla birçok şiir yazdı.

1933 Yeni bir anayasayla *Estado Novo* (Yeni Devlet) kuruldu. Bir yıl önce başbakan olan Salazar yetkilerini daha da genişleterek 41 yıl sürecek bir yönetimin başına geçti. Pessoa önemli bir depresyon dönemine girdi. Çoğu kendi imzasıyla *Presença* dergisinde aralarında ünlü "Autopsicographia" da olan çok sayıda şiir yayımladı. Gene aynı yıl Alvaro de Campos'un "Tütüncü Dükkânı", "Zafer Şarkısı" ve "Denize Övgü" de *Presença*'da yayımlanan şiirlerdi. Caeiro'nun 1915, Ricardo Reis'in 1919'da "hayatlarına son vermiş" olmasına karşın Alvaro de Campos, yaratıcısı Pessoa kadar yaşayacaktı. Pessoa'nın hayattayken yayımladığı tek Portekizce şiir kitabı *Mensagem*, 1934'te Antero de Quental ödülleri yarışmasına katıldı ve uzun şiir türünde ödül aldı.

1935 15 yıldır görmediği Londra'daki kardeşi Luis Miguel, onu görmek için Lizbon'a geldi. Pessoa da ertesi yıl onu görmek için Londra'ya gitme planları yaptı. Lizbon'daki kız kardeşiyle ilişkisini ise hiçbir zaman kesmemişti. 13 Haziran tarihinde kendisine Ophelia'dan doğum gününü kutlayan bir telgraf geldi. 30 Kasım'da öldüğünde bir sandık dolusu yayımlanmamış şiir ve yazı bırakı. Sayısı 25000'i bulan bu uzun ve kısa belgelerle onun Portekiz'in en yalnız, en değeri bilinmemiş şairi olduğu görüşü yaygınlaştı. Zamanla onun değişik imzalarla yazdığı şiirler ve düzyazılar, dünyanın birçok diline çevrildi, böylece Pessoa'nın gelmiş geçmiş en büyük şairlerden biri olduğu daha iyi anlaşıldı.

ŞİİR

Fernando Pessoa, XX. yüzyıla ait kimlik, üslup, varlık, deneysellik gibi tüm modern konu ve izlekleri içinde barındıran, gerçek bir edebiyat olayı.

Fernando Pessoa değişik türlerde yazdığı metinlerle perdelere bölünmüş bir oyun ya da oyunlar değil, çok sayıda oyun kişisinin canlandırıldığı bir oyunlar toplamı yaratmıştır. Denebilir ki, birçok bakımdan yalnız bir insan olarak yaşamış olan bu ilginç yaratıcı, her biri özgün bir şair ya da yazar olarak yarattığı kişilerle bu yalnızlıktan bir ölçüde kurtulmayı başarmış, hatta onların birbirlerinin yapıtlarını değerlendirerek çok kişili bir dünya kurmalarını da sağlamıştır.

Bu kitapta onun kendi adı dışında Alberto Caeiro, Alvaro de Campos ve Ricardo Reis takma adlarıyla yazdığı şiirlerin ancak sınırlı bir bölümünü sunuyoruz. Pessoa'nın 1935'te öldüğünde geride bıraktığı 25 000'i bulan belge, bugün hâlâ tam olarak elden geçirilmiş ve yayımlanmış değil. Ne var ki, toplu yapıtlarının yayımlanmış olan bölümü bile onun çok önemli bir dünya şairi olduğunu kanıtlamaya yetiyor.

Kapak resmi: YÜKSEL ARSLAN

9,50 TL
KDV DAHİL

ISBN 978-975-07-109

